

Türkiye’de Kamu Hizmetinin Görülmesinde Kullanılmakta Olan Gizlilik Derecesi Tanımları: Uygulamadaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Mustafa DİRİ*
Mirac GÜLÇİÇEK**

Özet

Türkiye’de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik dereceleriyle ilgili temel düzenleme Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan 1964 tarihli Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar’dır. 1964 tarihli Esaslar “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi taşıması nedeniyle Resmi Gazete’de yayımlanmamıştır.

Gizlilik dereceleri, 1964 tarihli Esaslar’dan sonra yürürlüğe konulan bazı düzenlemelerde anılan Esaslardan farklı olarak yeniden tanımlanmıştır. Hem 1964 tarihli Esaslar’da hem de gizlilik derecelerinin yeniden tanımlandığı diğer düzenlemelerde gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir. Bu nedenlerle Türkiye’de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayan nesnel ölçütlere sahip olacak şekilde tek bir düzenleme içerisinde yeniden ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Türkiye’de olduğu gibi incelenen yurt dışı örneklerde de gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

Makalede Türkiye için, gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütleri içeren tanım önerilerine yer verilmiştir. Önerilen üst düzey gizlilik derecesi tanımlarında ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında

* Başbakanlık Uzmanı, Başbakanlık Strateji Geliştirme Başkanlığı, mdiri@basbakanlik.gov.tr

** Başbakanlık Uzmanı, Başbakanlık Strateji Geliştirme Başkanlığı, mgulcicek@basbakanlik.gov.tr

yaşayan vatandaşın yaşam hakkı, güvenliği, özgürlüğü ve mahremiyeti kavramlarına yer verilmiştir. Ayrıca, Türkiye’de gizlilik derecesi düzeyinin dörtten üçe indirilmesi önerilmiş ve hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek amacıyla bilgiye gizlilik derecesi verilememesi hususunun gizlilik dereceleriyle ilgili yapılacak yeni düzenlemede ele alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Gizlilik derecelerinin yeniden tanımlanması başta olmak üzere değişen ihtiyaçlara cevap veren yeni bir düzenlemenin Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulması makalenin ana fikrini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gizlilik Derecesi, Gizleme, Mahremiyet, Çok Gizli, Ulusal Güvenlik

Security Classification Definitions Used in the Delivery of Public Service in Turkey: Implementation Problems and Solution Proposals

Abstract

The basic regulation governing security classifications used in the delivery of public service in Turkey is the regulation entitled “The Principles Regarding the Security of Classified Documents and Material” dated 1964 which was put into force with a Cabinet Decree. The Principles dated 1964 was not published in the Official Gazette because it was classified as “RESTRICTED”.

Security classifications have been redefined differently in several regulations that were put into execution after the Principles dated 1964. Neither the Principles dated 1964, nor the other regulations redefining security classification include adequate objective criteria to differentiate security classification definitions from each other. For these reasons, it is considered necessary to handle security classification definitions used in the delivery of public service in Turkey within a single regulation which will enable the differentiation of security classification definitions from each other based on objective criteria. International, supranational and foreign country examples which have been analyzed do not contain adequate objective criteria to differentiate security classification definitions from each other either.

This article includes proposals for Turkey regarding security classification definitions which enable the differentiation of security classification definitions from each other based on objective criteria. Concepts related to the right to life, security, liberty and privacy of a person living in the country and/or of a citizen living in abroad have been included in the proposed high level security classification definitions. Additionally, it has been proposed to reduce security classification level from four to three and it has been also expressed that assigning security classification to an information for purposes of concealing violations of law and/or administrative errors should be prevented in the new security classification regulation in Turkey.

The main idea of this article is the execution of a new security classification regulation which addresses the changing needs especially concerning the redefinition of security classifications and which was published in Official Gazette.

Key Words: *Security Classification, Concealment, Privacy, Top Secret, National Security*

JEL Classification Codes: Z18, Z19

Giriş

Gizlilik derecesi, kamu hizmeti görülürken bilgiye yetkisiz erişimi engellemek ve bu suretle ülkeye veya kişiye verilmesi muhtemel zararı önlemek amacıyla kullanılan bir ibaredir. Dolayısıyla gizlilik derecesi tanımları ülkeler, kişiler, uluslararası ve uluslararası ilişkiler açısından oldukça önemlidir.

Gizlilik derecesi tanımlarında gizlilik derecelerinin birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmelidir. Böylece bilgiye hangi gizlilik derecesinin verilmesi gerektiğinin uygulayıcılar tarafından kolaylıkla tespit edilebilmesi mümkün hale gelecektir.

Bu çalışmada öncelikle Avrupa Birliği (AB), İngiltere, NATO (North Atlantic Treaty Organization-Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avustralya'daki kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik derecesi tanımları incelenecektir.

Çalışma kapsamında;

- AB uygulamalarına yer verilerek uluslararası bir kuruma üye ülkelerin gizlilik dereceleri tanımlarında nasıl uzlaştıklarına göz atılmakta,

- NATO örneği dikkate alınarak savunmayla ve güvenlikle ilgili konularda hizmet veren uluslararası bir kurumun gizlilik derecelerini nasıl tanımladığına yer verilmekte,

- İngiltere uygulamaları sorgulanarak AB üyesi olan bir ülkenin kendi iç uygulamalarında kullanmakta olduğu gizlilik derecesi tanımlarının AB'nin gizlilik derecesi tanımlarından farklılaşıp farklılaşmadığına bakılmakta,

- ABD analiz edilerek "WikiLeaks" adlı medya organizasyonu tarafından yayımlanan gizlilik dereceli bilgiler nedeniyle ABD'de gizlilik dereceleriyle ilgili yeni düzenlemelerin yapılıp yapılmadığı araştırılmakta,

- Avustralya tetkik edilerek demokratik uygulamalar açısından iyi durumda olan bir ülkenin¹ gizlilik derecesi tanımlarını nasıl düzenlediği incelenmektedir.

Yurt dışında kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik derecelerine ilişkin tanımların incelenmesini müteakiben Türkiye'deki düzenlemelerde gizlilik derecesi tanımlarının nasıl ele alındığı karşılaştırmalı olarak incelenecek ve Türkiye'ye yönelik gizlilik derecesi tanımları için öneride bulunulacaktır.

1. Yurt Dışında Kullanılmakta Olan Gizlilik Derecesi Tanımları

Çalışma kapsamında incelenen ülkeler (İngiltere, ABD ve Avustralya) ile uluslararası (NATO) ve uluslararası (AB) kurumlar tarafından kullanılmakta olan gizlilik derecesi düzeyinin üç ilâ beş arasında değiştiği tespit edilmiştir.

¹ "The Economist" dergisinin 2010 yılında yayımladığı demokrasi endeksinde Avustralya 6. sırada yer alırken ABD 17. sırada, İngiltere 19. sırada, Türkiye ise 89. sırada yer almıştır. Derginin 2011 yılında yayımladığı demokrasi endeksinde ise Avustralya yine 6. sırada yer alırken İngiltere bir sıra yükselerek 18. sırada, ABD iki sıra gerileyerek 19. sırada, Türkiye bir sıra yükselerek 88. sırada yer almıştır.

“Gizlilik derecesi” ibaresinin karşılığı olarak AB’de, NATO’da ve Avustralya’da “güvenlik sınıflandırması”; İngiltere’de “güvenlik ibaresi”; ABD’de ise “sınıflandırma düzeyi” kullanılmaktadır. Bu makalenin bazı bölümlerinde söz konusu ibareler yerine “gizlilik derecesi” ibaresi kullanılmıştır.

Tablo 1: Ülkeler ve Kurumlar Tarafından Kullanılmakta Olan Gizlilik Dereceleri

Ülke, Uluslararası ve Uluslararası Kurum	GİZLİLİK DERECELERİ				
	AB ²	EU TOP SECRET (AB ÇOK GİZLİ)	EU SECRET (AB GİZLİ)	EU CONFIDENTIAL (AB ÖZEL)	EU RESTRICTED (AB HİZMETE ÖZEL)
İngiltere	TOP SECRET (ÇOK GİZLİ)	SECRET (GİZLİ)	CONFIDENTIAL (ÖZEL)	RESTRICTED (HİZMETE ÖZEL)	PROTECT (MUHAFAZA)
NATO	COSMIC TOP SECRET (KOZMİK ÇOK GİZLİ)	NATO SECRET (NATO GİZLİ)	NATO CONFIDENTIAL (NATO ÖZEL)	NATO RESTRICTED (NATO HİZMETE ÖZEL)	-
ABD	TOP SECRET (ÇOK GİZLİ)	SECRET (GİZLİ)	CONFIDENTIAL (ÖZEL)	-	-
Avustralya	TOP SECRET (ÇOK GİZLİ)	SECRET (GİZLİ)	CONFIDENTIAL (ÖZEL)	PROTECTED (MAHFUZ)	-

Kaynak: Council of the European Union, 2011:L 141/18; Cabinet Office, 2011:22, 44-46; North Atlantic Council-Enclosure B, 2010:5; The White House, 2010:707-708; Australian Government, 2011:9-10.

1.1. Avrupa Birliği (AB)

AB’de kullanılmakta olan güvenlik sınıflandırmaları dörtlü bir ayrıma tabi tutulmuştur (Council of the European Union, 2011:L 141/18).

Tablo 2: AB’de Kullanılmakta Olan Güvenlik Sınıflandırmaları

Güvenlik Sınıflandırması	Tanım
AB ÇOK GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde Avrupa Birliğinin ya da en az bir üye devletin temel çıkarlarına olağanüstü derecede çok ciddi zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç
AB GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde Avrupa Birliğinin ya da en az bir üye devletin temel çıkarlarına ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç
AB ÖZEL	Yetkisiz açıklanması halinde Avrupa Birliğinin ya da en az bir üye devletin temel çıkarlarına zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç
AB HİZMETE ÖZEL	Yetkisiz açıklanması halinde Avrupa Birliğinin ya da en az bir üye devletin çıkarları açısından dezavantaj oluşturması muhtemel olan bilgi ve gereç

Kaynak: Council of the European Union, 2011:L 141/18.

² AB üyesi olan Belçika ve Fransa’da da gizlilik derecesi düzeyleri üçlü bir ayrıma tabi tutulmuştur.

AB’de (European Commission, 2001:L 317/43-46)³ güvenlik sınıflandırması taşıması gereken “devlet varlıklarının (asset)” (bilgi ve gereç) ihtiva etmesi gereken konu örneklerine her bir güvenlik sınıflandırması adı altında yer verilmiştir.

Bu konulardan bazıları şöyledir:

- Dost ülke hükümetleriyle ilişkilere olağanüstü derecede çok ciddi zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç (AB ÇOK GİZLİ)
- Doğrudan geniş bir insan kitlesinin yaşamını kaybetmesine sebep olması muhtemel olan bilgi ve gereç (AB ÇOK GİZLİ)
- Dost ülke hükümetleriyle ilişkilere ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç (AB GİZLİ)
- Yaşamı doğrudan tehlikeye atması ya da kamu düzenine, bireysel güvenliğe veya özgürlüğe ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç (AB GİZLİ)
- Soruşturmayı engellemesi ya da ciddi bir suçun işlenmesini kolaylaştırması muhtemel olan bilgi ve gereç (AB ÖZEL)
- Bireylerin veya şirketlerin mali kaybına neden olması veya haksız kazanç elde etmesini kolaylaştırması ya da bireylere veya şirketlere fayda sağlaması muhtemel olan bilgi ve gereç (AB HİZMETE ÖZEL)

AB’de kullanılmakta olan güvenlik sınıflandırmalarına ek olarak (Council of the European Union, 2011:L 141/36) sınıflandırılmış bilginin ilgili olduğu faaliyet alanını belirlemek, sınıflandırılmış bilgiyi özel bir dağıtım tabi tutmak ya da sınıflandırılmış bilgiye erişimi kısıtlamak amacıyla “ikaz (caveat)” ya da “kod kelimeler (code words)” gibi ibareler kullanılabilir.

1.2. İngiltere

İngiltere’de kullanılmakta olan güvenlik ibareleri beşli bir ayrıma tabi tutulmuştur. İngiltere’de güvenlik ibareleri tüm “devlet varlıklarına (asset)” uygulanmakla birlikte yaygın olarak elektronik veya fiziksel ortamdaki belgelerde yer alan bilgiler için kullanılmaktadır (Cabinet Office, 2011:22).

³ AB’nin söz konusu düzenlemesinde güvenlik sınıflandırmasıyla ilgili olarak tanımlara da yer verilmiştir ve bu tanımlar AB’nin ilgili düzenlemesinde (Council of the European Union: 2011:L 141/18) yer verilen tanımlarla temelde aynıdır.

Tablo 3: İngiltere’de Kullanılmakta Olan Güvenlik İbareleri ve Güvenlik İbaresini Taşımaya Gereken “Devlet Varlıklarının (Bilginin)” Tespiti İçin Belirlenmiş Konu Örnekleri

Güvenlik İbaresini	Konular
ÇOK GİZLİ	Dost ülke hükümetleriyle ilişkilere olağanüstü derecede çok ciddi zarar vermesi muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)” Doğrudan geniş bir insan kitlesinin yaşamını kaybetmesine sebep olması muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)”
GİZLİ	Dost ülke hükümetleriyle ilişkilere ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)” Yaşamı doğrudan tehlikeye atması ya da kamu düzenine, bireysel güvenliğe veya özgürlüğe ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)”
ÖZEL	Soruşturmayı engellemesi ya da ciddi bir suçun işlenmesini kolaylaştırması muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)”
HİZMETE ÖZEL	Bireylerin veya şirketlerin; mali ya da potansiyel kazançlarının kaybına neden olması veya haksız kazanç elde etmesini kolaylaştırması ya da bireylere veya şirketlere fayda sağlaması muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)”
MUHAFAZA	Bilginin açıklanmasına ilişkin yasal kısıtlamaları ihlal etmesi muhtemel olan “devlet varlığı (bilgi)” ⁴

Kaynak: Cabinet Office, 2011:22, 44-46.

İngiltere’de, AB’de olduğu şekilde güvenlik ibareleriyle ilgili olarak kısa tanımlara yer verilmemiş bunun yerine güvenlik ibaresi taşıması gereken devlet varlıklarının (Cabinet Office, 2011:44-46) ihtiva etmesi gereken konu örneklerine her bir güvenlik ibaresi adı altında yer verilmiştir. İngiltere’de güvenlik ibaresi taşıması gereken konu örnekleri, AB’nin ilgili düzenlemesinde belirtilen konu örnekleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir.

İngiltere’de güvenlik ibaresi verilmemiş devlet varlıkları “TASNİF DIŞI (UNCLASSIFIED)” (Cabinet Office, 2011:22) olarak kabul edilmektedir. İlgili devlet varlığına ayrıca “TASNİF DIŞI” ibaresi de verilebilmektedir. Bunun nedeni ilgili devlet varlığının gerçekte bir güvenlik ibaresi taşıması gerekeceğini şüpheye yer vermeyecek şekilde net olarak bildirmektir.

İngiltere’de (Cabinet Office, 2011:24) güvenlik ibaresi taşıyan devlet varlıklarının içeriğine, önemine ve muhafaza zorunluluklarına ilişkin daha fazla bilgi verebilmek amacıyla bu varlıklara “ulusal ikazlar (national caveats)” ve “kod kelimeler (code words)” gibi tamamlayıcı ibareler verilebilmektedir.

1.3. NATO

NATO’da kullanılmakta olan güvenlik sınıflandırmaları dörtlü bir ayrıma tabi tutulmuştur (North Atlantic Council-Enclosure B, 2010:5). NATO’da sınıflandırılmış bilgi aynı zamanda gereci de ifade etmektedir (North Atlantic Council, 2002a:5). NATO’da güvenlik sınıflandırmaları (North Atlantic Council-

⁴ Bu konuyu içeren bilgi AB’de (European Commission, 2001:L 317/46) “AB HİZMETE ÖZEL” güvenlik sınıflandırmasını taşımaktadır.

Enclosure B, 2010:5) yetkisiz açıklanması halinde NATO'nun veya NATO üyesi devletlerin güvenliğine zarar verme ihtimali olan bilginin korunması için kullanılmaktadır.

Tablo 4: NATO'da Kullanılmakta Olan Güvenlik Sınıflandırmaları

Güvenlik Sınıflandırması	Tanım
KOZMİK ÇOK GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde NATO'ya olağanüstü derecede çok ciddi zarar verecek
NATO GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde NATO'ya çok ciddi zarar verecek
NATO ÖZEL	Yetkisiz açıklanması halinde NATO'ya zarar verecek
NATO HİZMETE ÖZEL	Yetkisiz açıklanması halinde NATO'nun menfaatlerine ya da etkinliğine aykırılık oluşturacak

Kaynak: North Atlantic Council-Enclosure B, 2010:5.

NATO'da güvenlik sınıflandırması taşımayan bilgiler iki başlık altında ele alınmaktadır (North Atlantic Council, 2002b:1). Bunlardan bir tanesi bilgiye “NATO TASNİF DIŞI (NATO UNCLASSIFIED)” ibaresinin verilmesi diğeri ise bilgiye herhangi bir ibare verilmemesidir. Bilgiye herhangi bir ibare verilmemesi durumu bilginin kamuya açıklanabilir nitelikte olduğunu göstermektedir. Örneğin NATO'nun basın açıklamaları ya da NATO ile ilgili internette yer alan bilgiler (North Atlantic Council, 2002b:2) herhangi bir ibare taşımamaktadır.

NATO'da güvenlik sınıflandırması taşımayan bazı bilgilerin yönetimi ve korunması için bu bilgilere “NATO TASNİF DIŞI” ibaresi verilmektedir (North Atlantic Council, 2002b:1; North Atlantic Council-Enclosure B, 2010:5). “NATO TASNİF DIŞI” ibaresi taşıyan bilgi sadece Resmi maksatla kullanılabilir. Bu ibareyi taşıyan bilginin açıklanması da özel kurallara tabi kılınmıştır. “NATO TASNİF DIŞI” ibaresi taşıyan bilgi bir “idari ibare (administrative marking)” ya da “yayım kısıtlama ibaresi (dissemination limitation marking)” taşıyabilmektedir (North Atlantic Council, 2002b:1).

İdari ibareler (North Atlantic Council, 2002b:2) sadece bilginin içeriğini belirlemek ve bilgiye kısıtlı erişim gerektiğini belirtmek için kullanılabilir. İdari ibareler şunlardır:

- “Ticari (Commercial)”: Ticari marka hakkında bilgi
- “Yönetim (Management)”: NATO'nun çıkarlarını etkileyen politika ve planlama hakkında tavsiye bilgisi
- “Tıbbi (Medical)”: Tıbbi raporlar ile çalışanlarla ve birimlerle ilgili gerece ilişkin bilgi
- “Kişisel (Personal)”: Sadece ilgili kişi tarafından görülmesi gereken bilgi
- “Çalışan (Staff)”: Adı belirtilen ya da kimliği tespit edilebilen çalışana referansları içeren bilgi

Yayım kısıtlama ibareleri (North Atlantic Council, 2002b:3; North Atlantic Council, 2005:23,27,34,40,53; North Atlantic Council, 2010:3) bilgiye erişebilecek olanları daha da sınırlamak için kullanılabilir. Yayım kısıtlama ibarelerine örnek olarak şunlar verilebilir:

- “VERİLİR (RELEASABLE TO)”

- “SADECE (grubun adı) (name of group) ONLY”

NATO’da yayım kısıtlama ibareleri haricinde güvenlik sınıflandırmalarına ek olarak farklı ibarelere de yer verilebilmektedir. Örneğin “KOZMİK ÇOK GİZLİ (COSMIC TOP SECRET)” güvenlik sınıflandırmasını taşıyan bir bilgiye “BOHEMIA” (North Atlantic Council-Enclosure E, 2010:2) ibaresi verilebilmektedir. “BOHEMIA” ibaresi haberleşme istihbaratı sonucu elde edilen ya da haberleşme istihbaratına ait olan özel kategorili bilgi için kullanılmaktadır.

1.4. ABD⁵

ABD’de kullanılmakta olan sınıflandırma düzeyi üçlü bir ayrıma tabi tutulmuştur (The White House, 2010:707-708).

Tablo 5: ABD’de Kullanılmakta Olan Sınıflandırma Düzeyleri

Sınıflandırma Düzeyi	Tanım
ÇOK GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde ulusal güvenliğe olağanüstü derecede çok ciddi (gizlilik derecesini belirleyecek yetkili tarafından tespit edilebilen ya da tanımlanabilen) bir zarar vermesi beklenen bilgiye verilir.
GİZLİ	Yetkisiz açıklanması halinde ulusal güvenliğe ciddi (gizlilik derecesini belirleyecek yetkili tarafından tespit edilebilen ya da tanımlanabilen) bir zarar vermesi beklenen bilgiye verilir.
ÖZEL	Yetkisiz açıklanması halinde ulusal güvenliğe (gizlilik derecesini belirleyecek yetkili tarafından tespit edilebilen ya da tanımlanabilen) bir zarar vermesi beklenen bilgiye verilir.

Kaynak: The White House, 2010:707-708.

ABD’de sınıflandırmaya tabi olacak konular tek tek sayılmış ve bu konuların dışında yer alan konuların sınıflandırmaya tabi olmayacağı belirtilmiştir (The White House, 2010:709).

Sınıflandırmaya tabi olacak konular;

- Askeri planlar,
- Silah sistemleri,
- Yabancı ülke hükümetlerine ilişkin bilgiler,
- İstihbarat faaliyetleri,
- Ulusal güvenlikle ilgili bilimsel, teknolojik ve ekonomik hususlar,
- Ulusal güvenlikle ilgili sistem kabiliyetleri, projeler ve planlar gibi hususlar,
- Nükleer maddeler ve tesisler,
- Ulusal güvenlikle ilgili kitle imha silahlarının geliştirilmesi, üretilmesi ve kullanılması olarak sayılmıştır.

ABD’de hiçbir durumda;

- Hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek,
- Gerçek veya tüzel kişinin mali sıkıntısını önlemek,

⁵ ABD’de sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak yürütülen çalışmaların kamuoyuyla paylaşılması ve ABD Başkanına sunulması için yıllık iki rapor hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu raporlara ilişkin bilgi makalenin ekinde (EK-1) sunulmuştur.

- Rekabeti sınırlandırmak,
- Ulusal güvenlik açısından korunması gerekmeyen bilginin açıklanmasını önlemek veya geciktirmek

amacıyla; bilginin sınıflandırılmayacağı, sınıflandırılmış olarak kullanılmasına devam edilmeyeceği, sınıflandırma düzeyinin daha aşağı seviyelere çekilmesinden imtina etmenin mümkün olmayacağı ifade edilmiştir (The White House, 2010:710).

Açıkça ulusal güvenliğe ilişkin olmayan temel bilimsel araştırma bilgilerinin de sınıflandırmaya tabi olmayacağı söz konusu düzenlemede hüküm altına alınmıştır (The White House, 2010:710).

ABD’de sınıflandırma düzeylerine ek olarak örneğin belge üzerinde “BU BELGE (ÜLKE İSMİ) BİLGİSİNİ İÇERMEKTEDİR [THIS DOCUMENT CONTAINS (COUNTRY OF ORIGIN) INFORMATION]” ya da “KISITLI BİLGİ (RESTRICTED DATA)”⁶ şeklinde ibarelere yer verilebilmektedir (National Archives and Records Administration, 2012:32-33).

ABD’de yetkisiz açıklanması halinde bireyin mahremiyetini ya da refahını, federal programların yürütülmesini ya da ulusal çıkarlara ilişkin operasyonları ya da diğer programları olumsuz olarak etkilemesi muhtemel olan sınıflandırılmamış ancak doğası gereği hassasiyet taşıyan bilgiye “Sadece Resmi Kullanım İçin [For Official Use Only (FOUO)]” ibaresi verilmektedir (Department of Homeland, 2005:1).

ABD’de gizlilik dereceli bilgilerin sınıflandırma düzeylerine ilişkin olarak 5/1/2010 tarihinde yapılan düzenlemenin (The White House, 2010) yayımlanmasından kısa bir süre sonra “WikiLeaks” adlı kâr amacı gütmeyen bir medya organizasyonu tarafından, ABD’ye ait 600.000’den fazla sınıflandırılmış devlet belgesi elektronik ortamda kamunun erişimine açılmıştır (Kosar, 2010:1). “WikiLeaks” adlı medya organizasyonu tarafından yayımlanan gizlilik dereceli bilgiler sonrasında gizlilik dereceleriyle ilgili aşağıda belirtilen yeni düzenlemeler yapılmıştır.

ABD’de bilginin gereksiz yere sınıflandırılmamasını ya da gizlilik derecesinin gereğinden daha yüksek olarak verilmemesini ve böylece bilginin ilgililer arasında paylaşımının artırılmasını amaçlayan bir Kanun (Reducing Over-Classification Act) 2010 yılında yayımlanmıştır (Kosar, 2010:5).

Söz konusu Kanunun ilgili bölümünde (Sec. 6. Promotion of Accurate Classification of Information) kamu görevlilerinin sınıflandırılmış bilgiye ilişkin olarak yürüttüğü işlemler neticesinde nakdi olarak ödüllendirilebileceği ve idarelerin sınıflandırılmış bilgiye ilişkin olarak yürüttüğü işlemlerin denetime tabi olacağı hüküm altına alınmıştır.

ABD’de sınıflandırılmış bilginin bilgisayar ağları üzerinden paylaşımına ve korunmasına ilişkin olarak 2011 yılında bir düzenleme (The White House, 2011:63811-63815) yapılmıştır. Söz konusu düzenlemede;

- İdarelerin genel sorumlulukları,
- Sınıflandırılmış bilginin bilgisayar ağları üzerinden paylaşımını ve korunmasını gözetecek bir komitenin (Senior Information Sharing and Safeguarding Steering Committee) kurulması,

⁶ “Kısıtlı Bilgi” atomik silahların ve özel nükleer gereçlerin üretimi ve kullanımı gibi hususları ifade etmektedir (Kerr ve Nikitin, 2011:1).

- Sınıflandırılmış bilginin bilgisayar ağları üzerinden paylaşımına ve korunmasına ilişkin olarak uzmanlardan oluşan tam zamanlı hizmet verecek bir ofisin (Classified Information Sharing and Safeguarding Office) oluşturulması,
- İdare içinde sınıflandırılmış bilginin kötüye kullanımını, ele geçirilmesini veya yetkisiz açıklanması gibi hususları önlemek amacıyla idareler arasında hizmet vermekle görevli bir çalışma grubunun (Insider Threat Task Force) kurulması hüküm altına alınmıştır.

1.5. Avustralya

Avustralya’da kullanılmakta olan güvenlik sınıflandırmaları dörtlü bir ayrıma tabi tutulmuştur (Australian Government, 2011:9-10). Avustralya’da korunması gerekmeyen Resmi bilgiye “TASNİF DIŞI (unclassified)” ibaresi verilebilmektedir (Australian Government, 2011:4).

Tablo 6: Avustralya’da Kullanılmakta Olan Güvenlik Sınıflandırmaları

Güvenlik Sınıflandırması	Tanım
ÇOK GİZLİ	Ele geçmesi halinde ulusal güvenliğe olağanüstü derecede çok ciddi zarar vermesi muhtemel olan bilginin en üst düzeyde korunması için kullanılır.
GİZLİ	Bilginin ele geçmesi halinde ulusal güvenliğe, Avustralya Hükümetine, ulusal olarak önemli ekonomik ve Ticari çıkarlara ciddi zarar vermesinin ya da yaşamı tehlikeye atmasının muhtemel olduğu durumlarda kullanılır.
ÖZEL	Bilginin ele geçmesi halinde ulusal güvenliğe zarar vermesinin muhtemel olduğu durumlarda kullanılır.
MAHFUZ	Bilginin ele geçmesi halinde Avustralya Hükümetine, özel kuruluşlara veya bireylere zarar vermesinin muhtemel olduğu durumlarda kullanılır.

Kaynak: Australian Government, 2011:9-10.

Avustralya’da güvenlik sınıflandırması taşıması gereken bilgilerin ihtiva etmesi gereken konu örneklerine her bir güvenlik sınıflandırması adı altında yer verilmiştir (Australian Government, 2011:9-10).

Bu konulardan bazıları şöyledir:

- Diğer ülke hükümetleriyle ilişkilere olağanüstü derecede çok ciddi zarar vermesi muhtemel olan bilgi (ÇOK GİZLİ)
- Doğrudan geniş bir insan kitlesinin yaşamını kaybetmesine sebep olması muhtemel olan bilgi (ÇOK GİZLİ)
- Diğer ülke hükümetleriyle ilişkilere ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan bilgi (GİZLİ)
- Yaşamı doğrudan tehlikeye atması muhtemel olan bilgi (GİZLİ)
- Kamu düzenine ciddi derecede zarar vermesi muhtemel olan bilgi (GİZLİ)
- Avustralya’nın veya diğer ülkelerin iç istikrarını bozması muhtemel olan bilgi (ÖZEL)
- Soruşturmayı engellemesi ya da ciddi bir suçun işlenmesini kolaylaştırması muhtemel olan bilgi (MAHFUZ)

Avustralya’da bilginin açıklanmasının ilgili düzenleme (Australian Government, 2011:11-12) gereğince sınırlanması ya da yasaklanması ya da bilginin özel bir şekilde muhafaza edilmesinin gerektiği durumlarda “yayım kısıtlama ibareleri (dissemination limiting marker)” kullanılabilir. Avustralya’da kullanılan yayım kısıtlama ibareleri şunlardır:

- “Sadece Resmi Kullanım İçin [For Official Use Only (FOUO)]”

“Sadece Resmi Kullanım İçin” ibaresi sadece tasnif dışı bilgi için kullanılabilir. Bu ibare, tasnif dışı bilginin ele geçmesinin ulusal güvenliğe, Avustralya Hükümeti idarelerine, Ticari kurumlara veya bireylere sınırlı düzeyde zarar vermesi söz konusu olduğu zaman kullanılabilir. Örneğinhaleye ilişkin istekliler tarafından verilen tekliflere bu ibare verilebilmektedir.

- “Hassas (sensitive)”

“Hassas” ibaresi, güvenlik sınıflandırması taşıyan ya da tasnif dışı bir bilgiyle birlikte kullanılabilir. Örneğibilginin açıklanmasının ilgili düzenleme gereğince sınırlanması ya da yasaklanması durumunda bilgiye bu ibare verilebilir.

- “Hassas: Kişisel (Sensitive: Personal)”

“Hassas: Kişisel” ibaresi, güvenlik sınıflandırması taşıyan ya da tasnif dışı bir hassas kişisel bilgi ile birlikte kullanılabilir. Örneğibireyin cinsel tercihi, sağlık durumu ya da siyasi görüşü hakkında bir olgu ya da düşünceyi içeren bir belgeye bu ibare verilmektedir.

- “Hassas: Yasal (Sensitive: Legal)”

“Hassas: Yasal” ibaresi, yasal mesleki (professional) bir ayrıcalığa konu olan herhangi bir bilgi için kullanılabilir.

- “Hassas: Kabine (Sensitive: Cabinet)”

“Hassas: Kabine” ibaresi;

- ✓ Kabineye sunulan, sunulmuş ya da sunulması planlanan herhangi bir belgeye,
- ✓ Kabineye ait Resmi kayıtlara,
- ✓ Kabineye ait müzakereleri ya da kararları ifşa edecek herhangi bir bilgiye⁷ verilir.

“Hassas: Kabine” ibaresi taşıyan bir bilgiye en az “MAHFUZ” güvenlik sınıflandırması verilmektedir.

Avustralya’da ulusal güvenlik sınıflandırmasına tabi tutulmuş bazı bilgiler aynı zamanda bir “güvenlik ikazı (security caveat)” da taşıyabilmektedir (Australian Government, 2011:12). Bu ikaz, bilginin güvenlik sınıflandırmasının verdiği korumaya ek olarak bazı özel önlemlere ihtiyacı olduğu hakkında uyarı vermek için kullanılmaktadır. Söz konusu ikazlar güvenlik sınıflandırması olmadan kendi başlarına kullanılmamaktadır.

Avustralya’da kullanılan güvenlik ikazları şunlardır:

- “Kod Kelimeler (codewords)”

“Kod Kelime”, bilginin içeriğine ulaşmak için kullanılan bir kelimedir. “Kod kelime”, bilginin içeriğiyle ilgisi olmayan bir kelime olarak seçilmektedir. Örneğibilgiye ulaşmak isteyen kişiye öncelikle bir bilgilendirme yapılması gerektiği durumda “Kod kelimeler” kullanılmaktadır.

- “Kaynak Kod Kelimeler (source codewords)”

⁷ Yetkisiz yapılacak bir açıklamanın Kabinet Odasında (Australian Government, 2011:15) yapılan tartışmaların samimiyetini zedeleyeceği ve böylece yönetim sürecinin olumsuz etkileyeceği ifade edilmektedir.

“Kaynak Kod Kelime”, bilmesi gerekmeyen kişilere ifşa etmeden bilginin kaynağını belirlemek için kullanılan bir kelime ya da harf düzenidir.

- “Sadece Bu Uluslar Görebilir (Eyes Only)”

“Sadece Bu Uluslar Görebilir” ibaresi, bilginin belirli uluslara açık olduğunu belirtmek için kullanılmaktadır. Örneğin “AUSTEO (Australian Eyes Only)” ibaresi bilginin sadece Avustralyalılar tarafından görülebileceğini, “AUST/US EO (Australian and US Eyes Only)” ibaresi ise bilginin sadece Avusturyalılar ve Amerikalılar tarafından görülebileceğini ifade etmektedir.

- “Sadece Avustralya Hükümeti Ulaşabilir [Australian Government Access Only (AGAO)]”

“Sadece Avustralya Hükümeti Ulaşabilir” ibaresi sınırlı durumlarda ilgili idareler⁸ tarafından kullanılmaktadır.

- “Verilebilir (Releasable to)”

“Verilebilir” ibaresi bilginin sadece ilgili yabancı ülkelere verilebileceğini belirtmek için kullanılmaktadır. Örneğin “REL UK, NZ” bilginin sadece İngiltere ve Yeni Zelanda’ya verilebileceğini ifade etmektedir.

- “Özel Kullanım İkazları (Special Handling Caveat)”

“Özel Kullanım İkazları”, “operasyon kod kelimelerini”, “belirli iletişim kanallarının kullanımı için talimatları” ve “belirli bir kişi için özel [(EXCLUSIVE FOR (NAMED PERSON))]” ibaresini içeren çeşitli göstergelerin toplamından oluşmaktadır.

- “Sorumlu Gereç (Accountable Material)”

Belirli hassas bir bilgiye ulaşımın ya da bu bilginin dolaşımının katı bir kontrole tabi tutulması gerekiyorsa bu bilgiye “Sorumlu Gereç” ibaresi verilebilmektedir. “Sorumlu Gereç” ibaresinin hangi bilgiye uygulanacağı idareden idareye değişmekle birlikte bütçeye ilişkin belgelere ya da bakanlığa ait hassas bilgilendirme dokümanlarına bu ibare verilebilmektedir.

Avustralya’da idareler kendi içlerinde farklı ikaz ibareleri kullanabilmektedirler (Australian Government, 2011:12). Ancak idare dışına yollanan bilgilere yeniden burada belirtilen ikazlar verilmekte ya da bu bilgiler için üzerinde anlaşılacak usullere göre işlem yapılmaktadır.

Avustralya’da hiçbir durumda;

- Hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek
- Gerçek veya tüzel kişinin mali sıkıntısını önlemek
- Rekabeti sınırlandırmak
- Kamu menfaati açısından korunması gerekmeyen bilginin açıklanmasını önlemek veya geciktirmek

amacıyla bilgiye güvenlik sınıflandırması, yayım kısıtlama ibaresi veya güvelik ikazı verilmemektedir (Australian Government, 2011:6).

2. Türkiye’de Kullanılmakta Olan Gizlilik Derecesi Tanımları

Türkiye’de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik derecelerine ilişkin iki temel kaynak bulunmaktadır. Bunlar 13/5/1964 tarihli ve 6/3048 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Gizlilik Dereceli Evrak

---

⁸ Department of Defence, ASIO (Australia's National Security Intelligence Service)

ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar”⁹ ile 1/10/1982 tarihli ve 2909 sayılı Başbakanlık yazısı ekinde kamu kurum ve kuruluşlarına gönderilen “Kontrollü (Çok Gizli) Evraka Yapılacak İşlem Hakkında Talimat”tır.¹⁰

1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarına ve gizlilik derecesi taşıması gereken konulardan bazılarında her bir gizlilik derecesi adı altında değinilmiştir. 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi taşıması gereken konuların ağırlıklı olarak yurt savunmasıyla ilgili olduğu görülmektedir. Türkiye’de kullanılmakta olan gizlilik dereceleri 1964 tarihli Esaslar’da; “ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ”, “ÖZEL” ve “HİZMETE ÖZEL” şeklinde olmak üzere dörtlü bir ayrıma tabi tutulmuştur. 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik dereceleri müsaadesiz açıklanmaması gereken mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler için kullanılmıştır.

1964 tarihli Esaslar’da “TASNİF DIŞI” ibaresinin hiçbir gizlilik derecesi olmayan mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Tablo 7: 1964 Tarihli Esaslar’a Göre Gizlilik Derecesi Tanımlarının Karşılaştırılması

Gizlilik Derecesi	Tanımların Karşılaştırılması
ÇOK GİZLİ	Millî menfaatlerimize hayati bakımından son derece büyük zarar verecek olan... Güvenlik bakımından olağanüstü öneme sahip...
GİZLİ	Millî güvenlik, prestij ve menfaatlerimize ciddi surette zarar verecek... Yabancı bir devlete geniş faydalar temin edecek ...
ÖZEL	Milletimizin menfaat ve prestijine zarar verecek ... Bir şahsın zarar görmesine neden olacak ... Yabancı bir devlete fayda temin edecek ...
HİZMETE ÖZEL	“ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik dereceleriyle korunması gerekmeyen ve bilmesi gerekenlerden başkası tarafından bilinmesine lüzum görülmeyen...

Türkiye’de kullanılmakta olan gizlilik dereceleriyle ilgili temel düzenleme 1964 tarihli Esaslar’dır. Ancak, daha sonra yürürlüğe konulan çeşitli düzenlemelerde gizlilik dereceleri 1964 tarihli Esaslar’dan farklı olarak yeniden tanımlanmıştır. Ayrıca gizlilik derecelerine ilişkin olarak 1964 tarihli Esaslar’dan sonra yapılan tanımların da düzenlemeden düzenlemeye farklılık gösterdiği görülmektedir. Söz konusu durumlara ilişkin olarak aşağıdaki örnekler verilebilir.

- Bakanlar Kurulu Kararıyla¹¹ yürürlüğe konulan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik dereceleri tanımlarının her ikisinde de “yabancı devlete fayda sağlama” hususu vurgulanmıştır.

⁹ Bu makalenin bazı yerlerinde Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar’ın adı, kısaca “1964 tarihli Esaslar” olarak ifade edilmiştir. 1964 tarihli Esaslar, Genelkurmay Başkanlığının 14/4/1964 tarihli ve 3901.2-2-64 EM sayılı yazısı üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulmuştur.

¹⁰ Mezkûr yazıda; “ÇOK GİZLİ” gizlilik dereceli dokümanlarla ilgili olarak bazı kurum ve kuruluşlarda yapılan yanlış uygulamalar belirtilerek bunlara karşı alınacak tedbirler açıklanmıştır.

¹¹ 14/2/2000 tarihli ve 2000/284 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği” (RG: 12/4/2000-24018).

Dolayısıyla bu iki gizlilik derecesinin söz konusu husus bağlamında birbirinden ayırt edilebilmesi oldukça zordur. 1964 tarihli Esaslar’da ise bu ayrım; “GİZLİ” gizlilik derecesi için “yabancı bir devlete geniş faydalar temin etme”, “ÖZEL” gizlilik derecesi için “yabancı bir devlete fayda temin etme” şeklinde belirtilmek suretiyle yapılmıştır.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde gizlilik derecesi tanımlarının hiçbirinde “bir şahsın zarar görmesine neden olunması” durumu ele alınmamıştır. Ancak, 1964 tarihli Esaslar’da “ÖZEL” gizlilik derecesinin tanımında bu hususa yer verilmiştir.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde “Bilmesi gerekenlerin dışında diğer kişilerin bilmelerinin istenmediği” hususuna “ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ” ve “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecelerinin tanımlarında yer verilmiştir. Ancak 1964 tarihli Esaslar’da söz konusu hususa sadece “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi tanımı içerisinde yer verilmiştir.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde gizlilik derecesi tanımlarında, 1964 tarihli Esaslar’da belirtilenler dışında gizlilik derecesinin “rapor” ve “araç”lara da verileceği belirtilmiştir. 1964 tarihli Esaslar’da ise “rapor”, “doküman” tanımının içerisinde yer almıştır.

- 2008/16 sayılı Başbakanlık Genelgesi¹² uyarınca idareler tarafından uyulması zorunlu olan TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standartta “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik derecelerinin tanımında “yabancı bir devlete fayda sağlama” hususundan bahsedilmemiştir. Ancak, 1964 tarihli Esaslar’da “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik derecelerinin tanımında bu hususa yer verilmiştir.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesinin tanımında “yabancı devlete fayda sağlama” hususundan bahsedilmiştir. Ancak, TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standartta “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesi tanımında “yabancı devlete fayda sağlama” hususu, “müttefiklerimize büyük ölçüde zarar verilmesi”ne dönüşmüştür. Ayrıca müttefik olmayanlara zarar verme hususu TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standartta göz ardı edilmiştir.

- Gizlilik derecesinin verileceği unsurlar arasında yer alan “doküman” ve “mesaj”a TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standartta ve 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarında yer verilmiştir. Ancak, 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesinin verileceği yerler arasında sayılan “gereç”, “tesis” ve “yerler”e TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standartta yer verilmemiş bunların yerine “bilgi”, “belge” ve “evrak”a gizlilik derecesi verileceği belirtilmiştir. 1964 tarihli Esaslar’da ise “doküman” ve “mesaj”ların hepsine birden “evrak” denilmiştir.

- Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde ve Millî Savunma Bakanlığına ait Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği’nde¹³ “yabancı devlete fayda sağlama” hususu “ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik dereceleri tanımlarının içerisinde yer almıştır. Ancak, 1964 tarihli Esaslar’da “yabancı bir devlete fayda sağlama” hususu, “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesi tanımı

---

¹² 16/7/2008 tarihli ve 26938 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2008/16 sayılı “Başbakanlık Genelgesi”.

¹³ 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Millî Savunma Bakanlığına ait “Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği”.

içerisinde yer almayı¹⁴, “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik dereceleri tanımları içerisinde ele alınmıştır.

• Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde “Bilmesi gerekenlerin dışında diğer kişilerin bilmelerinin istenmediği ...” hususuna “ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ” ve “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi tanımlarında yer verilmiştir. Ancak Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği’nde söz konusu hususa sadece “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi tanımı içerisinde yer verilmiştir.

• Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği’nde ve 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarında gizlilik derecesinin verileceği unsurlar arasında “gereç”, “tesis” ve “yerler”den bahsedilmiştir. Ancak 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesinin verileceği yerler arasında sayılan “mesaj” ve “doküman”lara Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği’nde yer verilmemiş bunların yerine söz konusu Yönetmelikte “bilgi”, “belge”, “evrak”, “araç”, “proje” ve “malzeme”lere gizlilik derecesi verileceği belirtilmiştir.

• İçişleri Bakanlığına ait Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliği’nin¹⁵ 6’ncı maddesinde gizlilik derecesi düzeyi 1964 tarihli Esaslar’da yer alan dörtlü düzey yerine “GİZLİ” ve “HİZMETE ÖZEL” olmak üzere ikili düzeyde ele alınmıştır. Başka bir ifadeyle söz konusu Yönetmelik’te 1964 tarihli Esaslar’da yer alan “ÇOK GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik derecelerine yer verilmemiştir.

• Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliği’nde gizlilik derecesi tanımlarında 1964 tarihli Esaslar’dan farklı olarak gizlilik derecesinin yalnızca “evrak”a verileceği belirtilmiştir. Söz konusu Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde “evrak”; “İl ve ilçelerde görülen hizmetler, yapılan iş, işlemler ve haberleşmeler sırasında veya sonucunda kamu kuruluşlarının kendi aralarında, gerçek veya tüzel kişilerle iletişimlerini sağlamak amacıyla yazılan yazı, Resmi belge, Resmi bilgi ve elektronik belge” olarak tanımlanmıştır. 1964 tarihli Esaslar’da ise “doküman” ve “mesaj”ların hepsine birden “evrak” denilmiştir.

3. Türkiye ile Yurt Dışında Kullanılmakta Olan Gizlilik Derecesi Tanımlarının Karşılaştırılması

Gizlilik dereceleri açısından incelenen yurt dışı örneklerde gizlilik derecesi tanımları arasındaki farklılığın, seçilmiş temalara verilmesi muhtemel farklı zarar

¹⁴ 1964 tarihli Esaslar’da “ÇOK GİZLİ” tanımı içerisinde “... millî menfaatlerimize hayati bakımdan son derece büyük zarar verecek olan...” ibaresi yer almaktadır. Bu ibarenin yabancı devlete sağlanacak faydaları da içerdiği öne sürülebilir. 1964 tarihli Esaslar’da “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesi tanımı içerisinde yer alan söz konusu ibarenin yabancı devlete sağlanacak faydaları içermediği şu noktadan anlaşılabilir:

1964 tarihli Esaslar’da “GİZLİ” gizlilik derecesi tanımının içerisinde “... millî güvenliğimizi, prestij ve menfaatlerimizi ciddi surette haleldar edecek ...” ibaresi yer almakta ve ayrıca “... yabancı bir devlete geniş faydalar temin edecek ...” ibaresine yer verilmektedir. Şayet “menfaat” hususu “yabancı devlete sağlanacak faydayı” da içerse idi “GİZLİ” gizlilik derecesi tanımı içerisinde ayrıca “yabancı bir devlete geniş faydalar temin edilmesi” hususuna tekrar yer verilmezdi. Dolayısıyla 1964 tarihli Esaslar’da “millî menfaat” hususu “ÇOK GİZLİ” ve “GİZLİ” gizlilik dereceleri tanımlarında derecesi farklılaştırılarak vurgulanmış, “yabancı bir devlete geniş faydalar temin edilmesi” hususu ise gizlilik dereceleri arasında ilk kez “GİZLİ” gizlilik derecesi içerisinde ele alınmıştır.

¹⁵ 8/6/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçişleri Bakanlığına ait “Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliği”

düzeyi vurguları üzerinden sağlandığı görülmektedir. Örneğin ABD’de ulusal güvenlik temasına “olağanüstü derecede çok ciddi bir zarar”, “ciddi bir zarar”, “bir zarar” vermesi beklenen “bilgi” ifadeleriyle gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayrıştırılmasına çalışılmıştır.

ABD’de yetkisiz açıklanması halinde; ulusal güvenliğe “olağanüstü derecede çok ciddi bir zarar” vermesi beklenen bilgi “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesiyle, ulusal güvenliğe “ciddi bir zarar” vermesi beklenen bilgi “GİZLİ” gizlilik derecesiyle, ulusal güvenliğe “bir zarar” vermesi beklenen bilgi ise “ÖZEL” gizlilik derecesiyle korunmaktadır.

Tablo 8: Ülkeler ve Kurumlar Tarafından Kullanılmakta Olan Gizlilik Derecesi Sistemlerinin Seçilmiş Ölçütler Üzerinden Karşılaştırılması

Ülke, Uluslararası ve Uluslararası Kurum	Gizlilik Derecesinin Kullanımına İlişkin Yasal Dayanak	Gizlilik Derecesi Tanımında Kullanılan Temalar	Gizlilik Derecesinin Verileceği Unsurlar	Gizlilik Derecesi Düzeyi
Türkiye	Bakanlar Kurulu, Bakanlar Kurulu Kararı	Millî menfaat, millî güvenlik, prestij, yabancı devlet, şahıs, bilmesi gereken	Mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler	4
AB	Avrupa Birliği Konseyi, Konsey Kararı (Council of the European Union, Council Decision)	AB’nin ya da en az bir üye devletin temel çıkarları	Bilgi ve gereç	4
İngiltere	Başbakanlık Ofisi, Güvenlik Siyaseti Çerçevesi (Cabinet Office, HMG Security Policy Framework)	Türkiye, AB, NATO, ABD ve Avustralya’da olduğu gibi bir tema üzerinden tanımlama yok	Bilgi	5
NATO	Kuzey Atlantik Konseyi, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü İçinde Güvenlik (North Atlantic Council, Security within the North Atlantic Treaty Organization)	NATO	Bilgi	4
ABD	Beyaz Saray, Başkanlık Emri (The White House, Executive Order)	Ulusal güvenlik	Bilgi	3
Avustralya	Avustralya Hükümeti, Bilgi Güvenliği Yönetimi Rehberi (Australian Government, Information Security Management Guidelines)	Ulusal güvenlik, Avustralya Hükümeti, ekonomik ve ticari çıkar, yaşam, birey, özel kuruluş	Bilgi	4

Avustralya’da örneğin ele geçmesi halinde ulusal güvenliğe “olağanüstü derecede çok ciddi zarar” vermesi muhtemel olan bilgi “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesiyle, ulusal güvenliğe “ciddi zarar” vermesi muhtemel bilgi “GİZLİ” gizlilik derecesiyle, ulusal güvenliğe “zarar” vermesi muhtemel bilgi ise “ÖZEL” gizlilik derecesiyle korunmaktadır.

Avustralya’da, ABD’de olduğu şekilde ulusal güvenlik temasına “olağanüstü derecede çok ciddi zarar”, “ciddi zarar” ve “zarar” kelimeleri eklenerek gizlilik dereceleri tanımları birbirinden farklılaştırılmak istenmiştir. Avustralya’da bununla birlikte örneğin “yaşam” temasına sadece “GİZLİ” gizlilik derecesi tanımında yer verilerek gizlilik dereceleri arasında doğrudan bir farklılık yaratılmak istendiği de görülmektedir. Avustralya’da yaşamı tehlikeye atması muhtemel olan bilgiye “GİZLİ” gizlilik derecesi verilmektedir. Dolayısıyla Avustralya’da “yaşam” teması bilgiye verilecek gizlilik derecesinin belirlenmesinde nesnel bir ölçüt olarak değerlendirilebilir.

Diğer yurt dışı örneklerde de gizlilik dereceleri tanımları arasındaki farklılık belirlenmiş temalara “olağanüstü derecede çok ciddi zarar”, “ciddi derecede zarar” ve “zarar” vermesi muhtemel olan bilgi ve gereç/bilgi gibi ifadeler kullanılmak suretiyle sağlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla incelenen yurt dışı örneklerde gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

Türkiye’de gizlilik derecelerinin tanımlandığı temel düzenleme 13/5/1964 tarihli ve 6/3048 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar”dır. Söz konusu Esaslar’da gizlilik dereceleri; “ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ”, “ÖZEL” ve “HİZMETE ÖZEL” olarak dörtlü bir ayrıma tabi tutulmuştur.

Türkiye’de 1964 tarihli Esaslar’a göre, gizlilik derecesi tanımları arasındaki farklılık belirlenmiş ilgili temalara “hayati bakımdan son derece büyük zarar” (ÇOK GİZLİ), “ciddi surette zarar/geniş faydalar” (GİZLİ), “zarar/fayda” (ÖZEL) verecek/temin edecek mesaj, doküman, gereç, tesis ve yer gibi ifadelerle sağlanmıştır. Bununla birlikte örneğin “şahıs” temasına sadece “ÖZEL” gizlilik derecesi tanımı içerisinde yer verilerek gizlilik dereceleri arasında doğrudan bir farklılık yaratılmak istendiği de görülmektedir. Türkiye’de bir şahsın zarar görmesine neden olacak örneğin bir dokümana “ÖZEL” gizlilik derecesi verilmektedir. Dolayısıyla Türkiye’de “şahıs” teması bilgiye verilecek gizlilik derecesinin belirlenmesinde nesnel bir ölçüt olarak değerlendirilebilir. İncelenen yurt dışı örneklerde olduğu şekilde Türkiye’de de gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

AB, İngiltere ve Avustralya’da gizlilik derecesi tanımlarında yeterli düzeyde yer almayan nesnel ölçütlere konu bazı örnekler içerisinde her bir gizlilik derecesi adı altında yer vermeye çalışılmıştır. Ancak, verilen konu bazı örnekler arasındaki farklılık yine “olağanüstü derecede çok ciddi zarar” ya da “ciddi derecede zarar” gibi ifadelerle sağlanmıştır. Örneğin AB’de, dost ülke hükümetleriyle ilişkilere “olağanüstü derecede çok ciddi zarar” vermesi muhtemel olan “bilgi ve gerece” “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesi, “ciddi derecede zarar” vermesi muhtemel olan “bilgi ve gerece” ise “GİZLİ” gizlilik derecesi verilmektedir.

AB, İngiltere¹⁶ ve Avustralya’da gizlilik derecesi taşıması gereken “bilgi ve gerecin”/“bilgi”nin ihtiva etmesi gereken konu örneklerine her bir gizlilik derecesi adı altında yer verilmiş iken ABD’de gizlilik derecesi taşıması gereken konular ilgili gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmeden bir bütün olarak ele alınmıştır. NATO’da ise gizlilik derecesi taşıması gereken konu örneklerine yer verilmemiştir.

AB, İngiltere ve Avustralya’da gizlilik derecesi taşıması gereken konu örnekleri arasında “ulusal güvenlik” yanında örneğin “birey” ve “kamu düzeni” gibi kavramlara da yer verilmişken ABD’de gizlilik derecesi taşıyacak konular sadece “ulusal güvenlik” ve “nükleer teknoloji” temalarıyla ilişkilendirilmiştir. ABD’de söz konusu konular dışında kalan konulara ilişkin bilgilere gizlilik derecesi verilmemektedir.

ABD’de ve Avustralya’da örneğin hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek amacıyla belgelere gizlilik derecesi verilmeyeceği hususu ilgili düzenlemede hüküm altına alınmıştır.

Yurt dışı uygulamalarda olduğu gibi Türkiye’de de gizlilik derecesi tanımlarında yeterli düzeyde yer almayan nesnel ölçütlere 1964 tarihli Esaslar’da konu bazlı örnekler içerisinde her bir gizlilik derecesi adı altında yer vermeye çalışılmıştır. Türkiye’de gizlilik derecesi taşıması gereken konu örnekleri ağırlıklı olarak “yurt savunması” ile ilgilidir.

İncelenen yurt dışı uygulamalarda görüleceği üzere gizlilik dereceleri arasındaki farklılığı sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde ne tanımlar ne de konu örnekleri arasında yer verilmiştir. Yurt dışı uygulamalarda olduğu gibi Türkiye’de de gizlilik derecesi tanımlarında gizlilik derecelerinin birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir. Ancak Türkiye’de konu bazlı olarak verilen örneklerin yurt dışı uygulamalara kıyasla daha nesnel ölçütleri barındırdığı söylenebilir.

Türkiye’de 1964 tarihli Esaslar’a göre gizlilik derecesi; mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler için kullanılmaktadır. Türkiye’de gizlilik derecesi taşıması gereken unsurlar incelenen yurt dışı uygulamalara göre ilk bakışta daha fazla gözükmektedir. Ancak durum gerçekte farklıdır. Örneğin AB’de “gereç” tanımı dokümanı kapsamakta, “doküman” tanımı da mesajı kapsamaktadır. AB’de “gereç” ve “doküman” tanımlarının ele alınış şekli gizlilik derecesi taşıması gereken unsurların Türkiye’ye göre göreceli olarak daha az olduğu gibi bir sonucu doğurmaktadır. 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik dereceleri tanımlarında kullanılan temalar da AB, NATO ve ABD’ye göre daha fazladır.

AB, İngiltere, NATO, ABD ve Avustralya’da kullanılmakta olan gizlilik derecelerine ek olarak “bilgi ve gerece”/“bilgiye” farklı ibareler verilebilmektedir. Bu ibareler “bilgi ve gerecin”/“bilginin” korunma düzeyinin artırılması için kullanılmaktadır. Türkiye’de gizlilik dereceleri haricinde belgelere “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin verildiği görülmektedir.

İngiltere’de güvenlik ibaresi verilmemiş devlet varlıkları (bilgi) “TASNİF DIŞI” olarak kabul edilmektedir. İlgili devlet varlığına ayrıca “TASNİF DIŞI” ibaresi de verilebilmektedir. Bunun nedeni ilgili devlet varlığının gerçekte bir güvenlik ibaresi

---

¹⁶ İngiltere’de gizlilik derecesi taşıması gereken konu örnekleri AB’nin ilgili düzenlemesinde belirtilen konu örnekleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir.

taşınması gerekmediğini herhangi bir tereddüde yer vermeyecek şekilde ortaya koymak içindir. Başka bir ifadeyle İngiltere’de “TASNİF DIŞI” ibaresi güvenlik ibaresi taşımayan tüm devlet varlıklarına değil sadece ilgili devlet varlığının güvenlik ibaresi taşıyıp taşımayacağı gerektiğini şüpheye yer vermeyecek şekilde net olarak bildirmek için kullanılmaktadır.

NATO’da da İngiltere’de olduğu şekilde güvenlik sınıflandırması taşımayan tüm bilgilere “TASNİF DIŞI” ibaresi verilmemektedir. NATO’da “TASNİF DIŞI” ibaresi güvenlik sınıflandırması taşımayan ancak yine de NATO tarafından korunması gereken bilgiler için kullanılmaktadır. Örneğin NATO’nun basın açıklamalarına ya da NATO ile ilgili internette yer alan bilgilere “TASNİF DIŞI” ibaresi verilmemektedir.

Türkiye’de 1964 tarihli Esaslar’da “TASNİF DIŞI” ibaresinin hiçbir gizlilik derecesi olmayan mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler için kullanılacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla söz konusu Esaslar’a göre “TASNİF DIŞI” bir gizlilik derecesi değildir.

AB, İngiltere, ABD, NATO ve Avustralya’da gizlilik dereceleriyle ilgili düzenlemelere herhangi bir gizlilik derecesi verilmemiştir ve bu nedenle söz konusu düzenlemelere internet üzerinden kolayca ulaşılabilmektedir. Türkiye’de ise 1964 tarihli Esaslar’ın “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi taşıması nedeniyle Resmi Gazete’de yayımlanmamış olması, ancak söz konusu Esaslar’da bir yıl sonra (1965’te) yapılan değişikliğin Resmi Gazete’de¹⁷ yayımlanmış olması ortaya garip bir durum çıkarmıştır.

4. Türkiye’ye Yönelik Gizlilik Derecesi Tanımları Önerisi

Türkiye’de gizlilik dereceleriyle ilgili temel düzenleme olan 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarında gizlilik derecelerinin birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemesinin doğru olmadığı düşünülmektedir. Örneğin gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayrıştırılmasında kullanılan “hayati bakımdan son derece büyük zarar” gibi bir kavramın kapsamını ve sınırlarını net bir şekilde belirlemek oldukça güçtür. Bu durum gizlilik derecesinin belirlenmesi noktasında kişiden kişiye farklılık gösteren durumların ortaya çıkmasına neden olabilir.

1964 tarihli Esaslar’ın “evrak” tanımının mesaj ve dokümanı kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda anılan Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarında gizlilik derecesi taşıması gereken unsurlar olarak “mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler” yerine “evrak, gereç, tesis ve yerler”in sayılması yeterli olabilirdi. Dolayısıyla Türkiye’de gizlilik derecesi taşıması gereken unsurların daha sade bir hale getirilmesinin mümkün olacağı düşünülmektedir.

1964 tarihli Esaslar’da gizlilik dereceleri tanımlarında kullanılan temaların fazla olması gizlilik derecesi tanımlarının daha iyi anlaşılmasına hizmet etmiş olmakla birlikte bazı temalar birbiri içerisinde ele alınabilirdi. Örneğin 1964 tarihli Esaslar’da “GİZLİ” gizlilik derecesi tanımında yer alan yabancı bir devlete geniş

¹⁷ 3/5/1965 tarihli ve 6/4658 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esasların (u) Bendingin değişik şekli”ne ilişkin Karar (RG: 21/5/1965-12003)

fayda sağlayacak bir bilgi, aynı gizlilik derecesi içerisinde yer alan millî menfaate de zarar verebilecektir. Dolayısıyla “yabancı bir devlete geniş fayda sağlama” temasından bahsedilmeyip bu temayı da içine alan “millî menfaat” temasından bahsedilmesi yeterli olabilir.

1964 tarihli Esaslar’dan sonra yürürlüğe konulan düzenlemelerde gizlilik derecelerinin 1964 tarihli Esaslar’dan farklı olarak yeniden tanımlandığı ayrıca gizlilik derecelerine ilişkin olarak 1964 tarihli Esaslar’dan sonra yapılan tanımların da düzenlemeden düzenlemeye farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu düzenlemeler şunlardır:

✓ 14/2/2000 tarihli ve 2000/284 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği

✓ 16/7/2008 tarihli ve 26938 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2008/16 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca idareler tarafından uyulması zorunlu tutulan TSE 13298 numaralı Elektronik Belge Yönetimi isimli standart

✓ 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Millî Savunma Bakanlığına ait Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliği

✓ 8/6/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçişleri Bakanlığına ait Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliği

Hem Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği hem de 1964 tarihli Esaslar, Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulmuştur. Dolayısıyla 1964 tarihli Esaslar’ın gizlilik derecelerine ilişkin hükümlerinin Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’yle değiştirilmesi hukuki açıdan mümkündür. Ancak, 1964 tarihli Esaslar’da düzenlenmiş olmasına rağmen Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde gizlilik derecesi tanımlarının hiçbirinde “bir şahsın zarar görmesine neden olunması” (Bu husus 1964 tarihli Esaslar’da “ÖZEL” gizlilik derecesi tanımı içerisinde ele alınmıştır.) durumu ele alınmamıştır. Bu durum güvenlik soruşturması veya arşiv araştırması gerçekleştirilen kişiler için yeterli güvencenin sağlanamamasına neden olabilecektir. Bu bağlamda sınırlı da olsa 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik dereceleri içerisinde ele alınan “birey” hususuna Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Yönetmeliği’nde yer verilmemiştir.

1964 tarihli Esaslar “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi taşıması nedeniyle Resmi Gazete’de yayımlanmamıştır. Ancak 1964 tarihli Esaslar’a “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi verilmiş olmasının uygun olmadığı değerlendirilmektedir. Bunun nedeni en az kamu görevlileri kadar ülkede yaşayan kişilerin de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik dereceleri hakkında bilgi sahibi olmasının faydalı ve gerekli olduğu düşüncesidir. Gizlilik derecesi taşıyan unsurlara yetkisiz kişilerin erişiminin engellenmesi kabul edilebilir bir durumdur ancak gizlilik dereceleriyle ilgili yürütülecek işlemleri düzenleyen Esaslar’a ulaşımın engellenmesi anlaşılabilir bir durum değildir.¹⁸

---

¹⁸ 24/5/1984 tarihli ve 3011 sayılı Resmi Gazete’de Yayımlanacak Olan Yönetmelikler Hakkında Kanun’un 1’inci maddesinin ikinci fıkrasında, millî emniyet ve millî güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmeliklerin Resmi Gazete’de yayımlanmayacağı hükmü yer almaktadır. Esasında 1964 tarihli Esaslar millî emniyet ve millî güvenlikle ilgili bir düzenleme değildir. Mezkûr Esaslar sadece gizlilik derecelerini düzenlemektedir. Dolayısıyla 1964 tarihli Esaslar’ın 3011 sayılı Kanun kapsamında

Gizlilik derecelerine ilişkin olarak ne 1964 tarihli Esaslar'da ne de konuyla ilgili daha sonra yürürlüğe konulan diğer düzenlemelerde gizlilik derecesi tanımları nesnel ölçütleri yeterli düzeyde barındıracak şekilde kurgulanmamıştır. Dolayısıyla 1964 tarihli Esaslar'ın güncellenmesi artık bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Devlet sırrı niteliği taşıyan bilgi ve belgeler ile diğer gizli bilgi ve belgelerin ne şekilde belirleneceğini, korunacağını, açıklanacağını ve bu hususlara ilişkin yükümlülükleri düzenlemek amacıyla hazırlanan Devlet Sırları Kanun Tasarısı'nın 11'inci maddesinde; "Devlet sırrı ile devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin tâbi olacağı esas ve usuller ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin diğer hususlar, Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içerisinde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir." denilmektedir. Dolayısıyla devlet sırrı niteliği taşımayan diğer gizli bilgi ve belgelerin tâbi olacağı usul ve esasların belirlenmesinde bu makalede belirtilen görüşlerin değerlendirmeye alınmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

1964 tarihli Esaslar'da "dayanak" hükmü bulunmamaktadır. Esasında gizlilik derecelerine ilişkin yapılacak düzenlemenin bir kanuni dayanağının olması gerektiği düşüncesindeyiz. Bu nedenle Devlet Sırları Kanun Tasarısı'nın yasalaşması halinde bu konudaki eksiklik de giderilmiş olacaktır.

Gizlilik derecelerine ilişkin olarak yapılacak yeni düzenlemede gizlilik derecesi tanımlarının aşağıda belirtilen hususları taşıması önem arz etmektedir:

- Gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere sahip olması ve dolayısıyla gizlilik derecesi tanımlarında kullanılan temaların birden fazla gizlilik derecesi tanımında yer almaması
- Gizlilik derecesi taşıması gereken unsurun sadece "bilgi" olması, bilgiyi içerisinde barındıran mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerler gibi çeşitli unsurlara tanım içerisinde yer verilmemesi
- "ÖZEL" gizlilik derecesinin, gizlilik dereceleri arasından çıkarılarak gizlilik derecesi düzeyinin üçe indirilmesi

1964 tarihli Esaslar'da yer alan "ÖZEL" gizlilik derecesinin gizlilik dereceleri arasından çıkarılarak gizlilik derecesi düzeyinin üçe indirilmesi teklifinin nedeni "ÖZEL" gizlilik derecesi içerisinde yer alan konuların "GİZLİ" gizlilik derecesi içerisinde ele alınabilecek olmasıdır. 1964 tarihli Esaslar'ın ilgili maddelerinde "GİZLİ" ve "ÖZEL" gizlilik derecelerini haiz dokümanların kaydı, muhafazası ve gönderilmesi gibi hususlarda uygulanacak işlemlerin aynı olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla "ÖZEL" gizlilik derecesi taşıması gereken konulara "GİZLİ" gizlilik derecesi verilmesi bir güvenlik zafiyeti oluşturmayacak veya ek bir idari işlemin yapılmasını gerektirmeyecektir. Gizlilik derecesinin dörtten üçe indirilmesinin gizlilik derecesinin belirlenmesi noktasında bir kolaylık sağlayacağı da düşünülmektedir.

---

değerlendirilmemesi gerektiği düşüncesindeyiz. Millî emniyet ve millî güvenlikle ilgili olan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmeliğe, "GİZLİ" gizlilik derecesi taşıyan 10/3/2000 tarihli ve 2000/364 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin Karar örnek olarak verilebilir (Danıştay Vergi Dava Dairelerinin K:2003/38, E:2003/48 sayılı ve 21/3/2003 tarihli Kararı).

Yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde “ÖZEL” gizlilik derecesinin gizlilik dereceleri arasından çıkarılarak gizlilik derecelerinin üçlü bir düzeyde ele alınmasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 9: Türkiye’ye Yönelik Gizlilik Derecesi Tanımları Önerisi

Gizlilik Derecesi¹⁹	Tanım
ÇOK GİZLİ	Yetkisiz erişilmesi halinde ülkenin tümüne, ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın yaşam hakkına zarar vermesi muhtemel olan bilgi için kullanılır.
GİZLİ	Yetkisiz erişilmesi halinde ülkenin bir bölümüne, ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın güvenliğine, özgürlüğüne veya mahremiyetine zarar vermesi muhtemel olan bilgi için kullanılır.
HİZMETE ÖZEL	Yetkisiz erişilmesi halinde kamu idarelerinin veya özel hukuk tüzel kişilerinin yaptıkları işlerin etkinliğini azaltması muhtemel olan bilgi için kullanılır.

Türkiye’ye yönelik önerilen gizlilik derecesi tanımlarının taşıdığı özellikler şunlardır:

- Nesnel ölçüt olarak örneğin “bilginin ülkenin tümüne zarar vermesi” kullanılmıştır. Bu nesnel ölçüt ve tanımlarda yer alan diğer nesnel ölçütler bilgiye verilmesi gereken gizlilik derecesinin belirlenmesi açısından yetkililere kolaylık sağlayacaktır. Makalenin ekinde bilgiye gizlilik derecesi verilmesi gerekip gerekmediğini görsel olarak ortaya koyan bir şemaya (EK-2) yer verilmiştir.

- Nesnel ölçüt olarak kullanılan diğer temalar şunlardır: “Ülkenin bir bölümü”, “bireyin/vatandaşın yaşam hakkı”, “bireyin/vatandaşın güvenliği”, “bireyin/vatandaşın özgürlüğü”, “bireyin/vatandaşın mahremiyeti”, “kamu idarelerinin etkinliği” ve “özel hukuk tüzel kişilerinin etkinliği”dir.

- Gizlilik derecesi taşıması gereken unsurun sadece “bilgi” olduğu ifade edilmiştir.

- ÖZEL” gizlilik derecesi gizlilik dereceleri arasından çıkarılarak gizlilik derecesi düzeyi üçe indirilmiştir.

Türkiye’ye ilişkin önerilen gizlilik dereceleri tanımları içerisinde geçen “bilgi” ve “mahremiyet” kavramlarının şu şekilde tanımlanabileceği düşünülmektedir:

Bilgi: Fiziksel ya da elektronik ortamda kayıtlı askeri, istihbari, hukuki, idari, adli, diplomatik, ekonomik, sosyolojik ve asayiş gibi alanlarla ilgili konuları,

Mahremiyet: Ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın dinî inancı, siyasi düşüncesi, sağlık durumu, cinsel tercihi ve mali durumu gibi konular ile ilgili hususları

ifade eder.

Kişisel verilerin işlenmesinde kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı ile temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin uyacakları usul ve esasları düzenlemek amacıyla hazırlanan Kişisel

¹⁹ Gizlilik derecesi” ibaresi yerine “ulusal güvenlik sınıflandırması/düzeysi” ibaresi kullanılmasının konuyu daha açık ve kapsamlı bir şekilde ifade edeceği düşünülmektedir.

Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı'nın 7'nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında;

“Kişilerin ırk, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep veya diğer inançları, dernek, vakıf ve sendika üyeliği, sağlık ve özel yaşamları ve her türlü mahkûmiyetleri ile ilgili kişisel veriler işlenemez.

Birinci fıkrada belirtilen kişisel verilerin, özel hayatın ve aile hayatının gizliliğinin korunmasını sağlayacak yeterli önlemlerin alınması şartıyla, aşağıda sayılan hallerde işlenmesi mümkündür:

...”

denilmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı'nın 7'nci maddesinin ikinci fıkrasında “yeterli önlemlerin alınması şartıyla” kişisel verilerin işlenmesinin mümkün olacağı belirtilmektedir. Kişisel verilere gizlilik derecesi verilmesi kişisel verilerin korunması için alınması gereken önlemlerin başında gelmektedir. Kişisel verilerin taşınması gereken gizlilik derecesinin bu makalede önerilen tanımlar çerçevesinde kişinin mahremiyeti kapsamına girdiği için “GİZLİ” gizlilik derecesi olması gerektiği düşünülmektedir.

1982 Anayasası'nın 20'nci maddesinde “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.” hükmü, 22'nci maddesinde ise “Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.” hükmü yer almaktadır. 1982 Anayasası'nın ilgili maddelerinde belirtilen gizliliğin sağlanmasında da bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımları içerisinde yer alan “mahremiyet” kavramı gereğince “GİZLİ” gizlilik derecesinin kullanılabilceği düşünülmektedir.

İncelenen yurt dışı örneklerde gizlilik derecesi tanımlarında birey temalarına sadece Avustralya'da “GİZLİ” ve “MAHFUZ” gizlilik derecesi tanımları içerisinde yer verilmiştir. Türkiye'de gizlilik derecesiyle ilgili yeni yapılacak düzenleme için önerilen gizlilik derecesi tanımlarında ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın yaşam hakkına “ÇOK GİZLİ”, ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın güvenliği, özgürlüğü ve mahremiyeti temalarına ise “GİZLİ” gizlilik derecesi tanımları içerisinde yer verilmiştir. Dolayısıyla Türkiye'de gizlilik derecesine ilişkin yapılan tanım önerilerinde insanın yaşam hakkının korunması ile ilgili hususa en üst düzey gizlilik derecesi olan “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesinde yer verilmiştir.

5. Gizlilik Derecelerine İlişkin Yapılacak Yeni Düzenlemede Ele Alınabilecek Diğer Konular

Gizlilik derecelerine ilişkin yeni yapılacak düzenlemede aşağıda belirtilen hususları da içeren hükümlere yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir:

• Hiçbir idareye düzenlemenin kapsamı dışında kalınması sağlayacak bir ayrıcalık verilmemesi

• “TASNİF DIŞI” ibaresinin makalenin ekinde (EK-3A) açıklanan nedenlerden dolayı aşağıdaki şekilde yeniden tanımlanması

TASNİF DIŞI: Gizlilik derecesi içermeyen bilgiye aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmak için verilir:

✓ Gizlilik derecesi taşınması gerekmeyen bir bilgiye daha sonradan herhangi bir gizlilik derecesi verilmesi ihtimalini fiziken imkânsız hale getirmek

✓ Bilginin herhangi bir gizlilik derecesi taşıması gerekmediği hususunu açıkça ortaya koymak

• Bilgiye bir gizlilik derecesi katmayan “KİŞİYE ÖZEL” ibaresi yerine makalenin ekinde (EK-3B) açıklanan nedenlerden dolayı gizlilik derecesi taşıyan bilgiyi içeren iç zarfın üzerinde söz konusu bilgi üzerinde öncelikle kimin tasarruf etmesi gerektiğinin ilgili memurun ad, soyad ve unvanının yazılması suretiyle belirtilmesine imkân sağlanması

• Gizlilik dereceleriyle ilgili yapılacak bir değişikliğin makalenin ekinde (EK-3C) açıklanan nedenlerden dolayı sadece oluşturulacak yeni düzenlemede değişiklik yapılması suretiyle gerçekleştirilmesi

• Farklı düzenlemelerde gizlilik derecelerine ilişkin yer alan hükümlerin yürürlükten kaldırılması

• Hiçbir gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmemiş aşağıdaki konu örneklerini içeren bir listeye makalenin ekinde (EK-3Ç) açıklanan nedenlerden dolayı yer verilmesi

✓ Kamu düzenini ve güvenliğini bozması muhtemel bilgi

✓ Katma değer yaratacak bir buluşla ilgili çalışmaları aksatması muhtemel bilgi (ilgili buluş hizmete girinceye kadar)

✓ Herhangi bir gizlilik derecesiyle korunmakta olan bilginin ortaya çıkmasına (ifşa edilmesine) ya da herhangi bir gizlilik derecesiyle korunması gerektiği hâlde korunmayan bilginin yayılmasına imkân verecek bilgi

✓ Hangi gizlilik derecesiyle korunması gerektiği ilgili düzenlemede açıkça belirtilmeyen ancak gizli tutulması gerektiği belirtilen bilgi

• Aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için bilgiye hiçbir zaman bir gizlilik derecesi verilmemesi gerektiği hususunun açıkça ifade edilmesi

✓ Hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek

✓ Gerçek veya tüzel kişinin mali durumunu hukuki bir gerekçeye dayanmadan gizlemek

✓ Rekabeti sınırlandırmak

✓ Gizlilik derecesi taşınamaması gereken bir bilgiye erişimi önlemek veya geciktirmek

• Durağan bir gizlilik derecesi sistemi yerine ihtiyaca uygun dinamik bir gizlilik derecesi sisteminin kurulması için gizlilik derecesi taşıması gereken tüm konu örneklerinin (gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmiş ve ilişkilendirilmemiş konu örneklerinin tümünün) ve bilgiye hiçbir zaman bir gizlilik derecesi verilmemesi gereken durumların yılda en az bir kez gözden geçirilerek güncellenmesi

• Kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerinin hayata geçirilmesine vesile olacak yeni bir adım olarak

✓ Gizlilik derecesi taşıması gereken bilgiye yönelik olarak idarelerin yürüttüğü faaliyetlerin ve bu faaliyetlere ilişkin olarak ortaya çıkan maliyet bilgisinin²⁰ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün (DAGM) hazırlayacağı standarda uygun olarak DAGM'ye iletilmesi

---

²⁰ Gizlilik derecesi taşıyacak unsurların yönetim maliyetinin ülke ekonomisi üzerindeki etkileri göz ardı edilmemelidir. Dolayısıyla gizlilik derecelerinin doğru tanımlanması ve bilgiye gereğinden yüksek bir gizlilik derecesi verilmemesi makro çerçevede ülke ekonomisi açısından bir zorunluluktur.

- ✓ DAGM'ye gelen bu bilgiler doğrultusunda DAGM tarafından yıllık bir rapor hazırlanması
- ✓ Hazırlanacak bu raporun Başbakan'a iletilmesini ve kamuoyuyla paylaşılması
  - Tanımlarda, bu makalenin giriş bölümünde tanımlanan "gizlilik derecesi" tanımına yer verilmesi
  - Gizlilik derecesi taşıması gereken bilginin üretilmesi ve muhafazası ile ilgili konularının mevcut teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurularak güncellenmesi²¹
  - Gizlilik derecesi taşıyan bilginin elektronik ortamda gönderilmesi durumunda güvenliğinin sağlanmasına ilişkin alınması gereken önlemlerin ortaya konulması²²
  - İdarelerin, ülkelerle, uluslararası veya uluslararası kuruluşlarla yaptıkları Resmi yazışmalarda veya bunlardan kaynaklanan iç yazışmalarında karşılıklı olarak yapılacak anlaşmalar gereğince farklı gizlilik derecelerinin kullanılmasına imkân verilmesi²³
  - Gizlilik derecesiyle ilgili sistemin uygulanmasını teşvik edecek unsurların ve sisteme uyulmaması durumunda ortaya çıkacak yaptırımların belirlenmesi
  - Gizlilik derecesiyle ilgili işlemlerde görevli personele verilecek eğitim programının ana hatlarının tasarlanması
  - Gizlilik derecesiyle ilgili görevleri yürüten kişilerin bilgi ve tecrübelerinin idarenin kurumsal hafızasında yer almasını sağlayacak mekanizmaların tespit edilmesi
  - Gizlilik dereceli bilgilerin üretilmesi, gönderilmesi ve alınması gibi hususların ayrı bir düzenleme yerine, Resmi yazışmalara ilişkin usul ve esaslara dair düzenlemenin içerisinde ele alınması alternatifinin gözden geçirilmesi²⁴
  - Gizlilik dereceli bilgilere ilişkin olarak idareler tarafından yürütülen işlemlerin ilgili mevzuata uygunluğunun belirli aralıklarla izlenebilmesi amacıyla bakanlıklarda müsteşar,²⁵ diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel

²¹ 1964 tarihli Esaslar'da kontrollü dokümanların daktilo ile hazırlanması gerektiği ifade edilmektedir. Ancak mevcut teknolojik gelişmeler göz önünde bulundurularak gizlilik derecesi taşıyan bilgilerin hangi güvenlik özelliklerini haiz bilgi işlem araçlarıyla da üretilebileceği yeni düzenlemede belirtilmelidir.

²² TÜBİTAK Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi tarafından 1/11/2011 tarihinde yayımlanan "Elektronik Belgeleri Açık Anahtar Altyapısı Kullanarak Güvenli İşleme Rehberi"nde "ÇOK GİZLİ", gizlilik derecesinde veya milli güvenlikle ilgili "GİZLİ" gizlilik dereceli belgelerin tek başına bu Rehberde anlatılan yöntemlerle şifrelenmesinin ve kullanılmasının uygun olmadığı belirtilerek söz konusu Rehberde anlatılan yöntemler kullanılarak güvenliği sağlanacak belgelerin "HİZMETE ÖZEL" ve daha alt gizlilik seviyesinde olmasının önerildiği ifade edilmektedir. Ancak 1964 tarihli Esaslar'a göre "HİZMETE ÖZEL" gizlilik derecesinden daha aşağıda bir gizlilik derecesi bulunmamaktadır. Rehberin kapak sayfasında "Gizlilik Derecesi: TASNİF DIŞI" yazılmıştır. Oysa "TASNİF DIŞI" 1964 tarihli Esaslar'a göre bir gizlilik derecesi değildir.

²³ 1964 tarihli Esaslar'da NATO ve diğer paktlarla yapılacak yazışmalarda karşılıklı olarak kabul edilmiş emniyet esaslarına uyulacağı ifade edilmiştir. Ancak, gizlilik dereceli yazışmalar sadece paktlarla değil ülkelerle ve uluslararası kurumlarla da yapılmaktadır. Bu nedenle ülkeler ile uluslararası kurumlarla da yapılacak gizlilik dereceli yazışmaların, bu dipnotun yer aldığı madde işaretinde belirtildiği şekilde hazırlanacak yeni düzenlemede göz önünde bulundurulmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

²⁴ Keza 18/10/2004 tarihli ve 2004/8125 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan "Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" in (RG:2/12/2004-25658) ilgili maddelerinde kısmi de olsa gizlilik derecesine sahip belgelerin üretilmesine (madde 23) ve gönderilmesine (madde 28, madde 29) ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bu noktada gizlilik derecesi taşıyan ve taşımayan belgelerin arşivlenmesinin de tek bir düzenleme olarak ele alınması düşünülebilir.

²⁵ Milli Savunma Bakanlığında Bakan.

idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanının onayıyla idare içinde bir çalışma grubunun oluşturulması²⁶

- Bilgiye verilecek gizlilik derecesinde idarenin tereddüde düşmesi, bilgiye verilecek gizlilik derecesi üzerinde birden fazla idarenin söz sahibi olması nedeniyle verilecek gizlilik derecesi üzerinde anlaşılabilmesi ve uygulamada ortaya çıkacak muhtemel sorunların çözümü için Başbakanlık’ta bir İzleme ve Değerlendirme biriminin oluşturulması²⁷

- Başbakanlıkta oluşturulacak izleme ve değerlendirme biriminin belli dönemler itibarıyla gizlilik dereceli bilgilere ilişkin olarak idarelerde yürütülen işlemleri yerinde görmesinin sağlanması

Sonuç

Gizlilik dereceleri, kamu hizmeti görülürken ülkeye veya kişiye muhtemelen zarar verebilecek bilgiye yetkisiz erişimi önlemek amacıyla kullanılan ibareler olduğundan oldukça önemlidir. Kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik dereceleri, devletin şeffaf ve hesap verebilir olmasının bir istisnası değil ülkenin, ülke içerisindeki gerçek ve tüzel kişilerin ve ülke dışındaki vatandaşların zarar görmemesi için olması gereken bir araç olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla böylesine önemli bir alanı düzenleyen gizlilik derecesi tanımlarının, bilgiye hangi gizlilik derecesinin verilmesi gerektiğinin uygulayıcılar tarafından kolaylıkla tespit edilebilmesini sağlayacak şekilde oluşturulması bir zorunluluktur.

Türkiye’de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik dereceleriyle ilgili temel düzenleme, Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan ve “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi taşıması nedeniyle Resmi Gazete’de yayımlanmayan 1964 tarihli Gizlilik Dereceli Evrak ve Gerecin Güvenliği Hakkında Esaslar’dır. 1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir.

1964 tarihli Esaslar’dan sonra yürürlüğe konulan diğer düzenlemelerde gizlilik dereceleri 1964 tarihli Esaslar’dan farklı olarak yeniden tanımlanmıştır. Ancak bu düzenlemelerde de gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmemiştir. 1964 tarihli Esaslar yerine farklı düzenlemelerde yapılan gizlilik derecesi tanımları, konuya ilişkin düzenleme ve tanım birliğini ortadan kaldırmakta ve dolayısıyla uygulamada karışıklığa yol açmaktadır. İncelenen yurt dışı örneklerde de (AB, İngiltere, NATO, ABD ve Avustralya) gizlilik derecesi tanımlarının birbirinden ayırt edilmesini sağlayacak nesnel ölçütlere yeterli düzeyde yer verilmediği görülmüştür.

Söz konusu nedenlerden dolayı Türkiye’de kamu hizmetinin görülmesinde kullanılmakta olan gizlilik derecelerinin birbirinden ayırt edilmesini sağlayan nesnel ölçütlere sahip olacak şekilde tek bir düzenleme içerisinde bu makalede önerilen tanımlar üzerinden yeniden ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Gizlilik derecesi düzeyinin dörtten üçe indirilmesi ve hukuk ihlallerini veya idari kusurları gizlemek amacıyla bilgiye gizlilik derecesi verilememesi gerektiği hususları da söz konusu düzenleme çalışmalarında ele alınması gereken başlıklar arasında yer almalıdır.

²⁶ Söz konusu çalışmalar idarelerin iç kontrol faaliyetleri kapsamında yürütülebilir.

²⁷ Söz konusu grubun çalışmaları, gizlilik derecesi taşıması gereken konu örneklerinin Bakanlar Kuruluna gözden geçirilmesi aşamasında da önemli bir katkı sağlayacaktır.

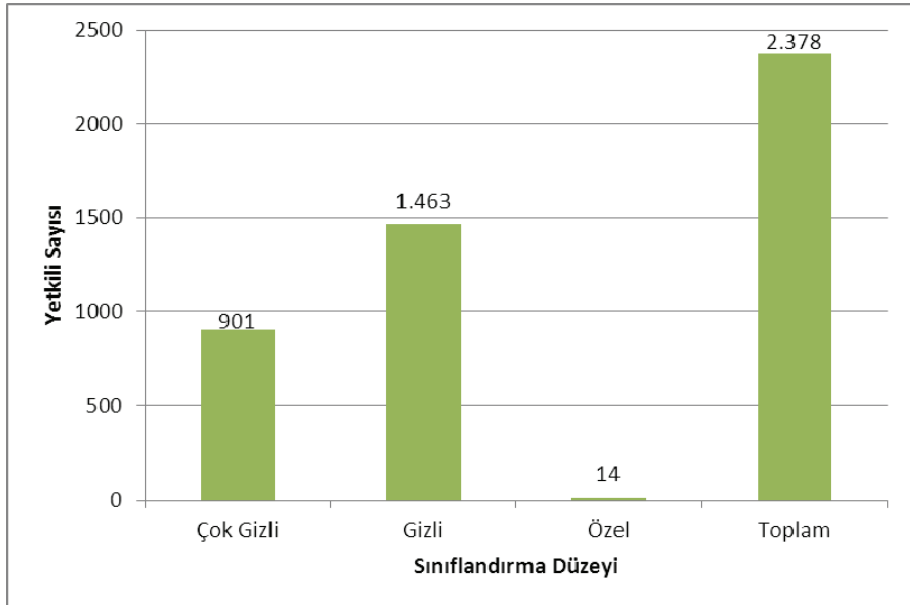
Türkiye için önerilen gizlilik derecesi tanımlarında ülke içinde yaşayan bireyin veya ülke dışında yaşayan vatandaşın yaşam hakkı, güvenliği, özgürlüğü ve mahremiyeti kavramlarına üst düzey gizlilik derecesi tanımları içerisinde yer verilmiş ve dolayısıyla gizlilik derecesi tanımları insan odaklı bir yaklaşımla oluşturulmuştur.

Makalede önerilen gizlilik derecesi tanımlarının Devlet Sırları Kanun Tasarısı, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı ve 1982 Anayasası'nın gizlilik ile ilgili hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştıracak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Gizlilik derecelerine ilişkin yapılacak yeni düzenlemenin; gizlilik derecelerinin yeniden tanımlanması başta olmak üzere değişen ihtiyaçlara cevap vermesinin ve Resmi Gazete'de yayımlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Gizlilik dereceleriyle ilgili yapılacak yeni düzenlemenin tüm kamu idarelerinin ve görüş bildirmek isteyen sivil toplum kuruluşlarının, meslek örgütlerinin, sendikaların ve vatandaşların fikirleri de alınarak hazırlanmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

ABD'DE DE SINIFLANDIRILMIŞ BİLGİYE YÖNELİK OLARAK YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALARIN KAMUOYUYLA PAYLAŞILMASI İÇİN HAZIRLANAN RAPORLAR

ABD'de sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak yürütülen çalışmaların kamuoyuyla paylaşılması ve ABD Başkanına sunulması için iki rapor hazırlanmaktadır. Yıllık olarak hazırlanan bu raporlardan biri (National Archives and Records Administration, Information Security Oversight Office, Report to the President) bilgiye sınıflandırma düzeyi vermeye yetkili kişilerin sayısı, herhangi bir sınıflandırma düzeyine sahip olmayan bilgiye sınıflandırma düzeyi verilmesine veya daha önceden sınıflandırma düzeyi verilmiş olan bilgiye yeni bir biçim kazandırılmasına yönelik olarak idareler tarafından alınan karar sayısı (National Archives and Records Administration, 2011a:4,6,8) gibi istatistikî verileri içermektedir.

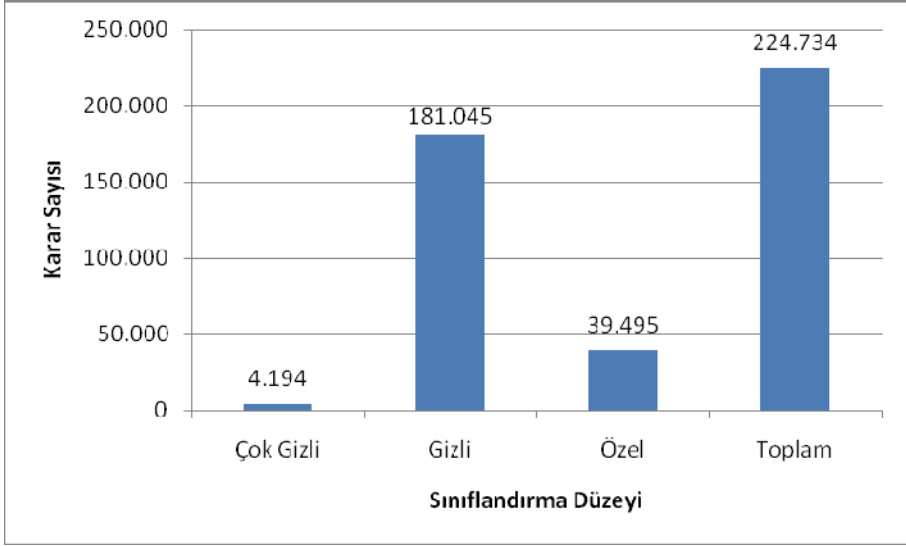

Kaynak: National Archives and Records Administration, 2011a:4.

Şekil 1: 2010 Yılında ABD'de Bilgiye Güvenlik Sınıflandırması Veren Yetkili Sayısı

2010 yılında ABD'de bilgiye sınıflandırma düzeyi veren yetkili sayısı toplam 2.378 kişi olarak gerçekleşmiştir ve bu sayı 2009 yılına göre 179 kişi daha azdır (National Archives and Records Administration, 2011a:4). Söz konusu azalmanın nedeni bilgiye sınıflandırma düzeyi verecek yetkililerin ilgili düzenleme (The White House, 2010:708-709, 735) gereğince sınıflandırılmış olmasıdır.

2009 yılında ABD’de idareler tarafından herhangi bir sınıflandırma düzeyine sahip olmayan bilgiye sınıflandırma düzeyi verilmesine yönelik olarak gerçekleşen karar sayısı 183.224 iken 2010 yılında 224.734 olmuştur (National Archives and Records Administration, 2011a:6).

Kaynak: National Archives and Records Administration, 2011a:6.

Şekil 2: 2010 Yılında ABD’de İdareler Tarafından Herhangi Bir Sınıflandırma Düzeyine Sahip Olmayan Bilgiye Sınıflandırma Düzeyi Verilmesine Yönelik Olarak Alınan Karar Sayısı

Herhangi bir sınıflandırma düzeyine sahip olmayan bilgiye sınıflandırma düzeyi verilmesine yönelik olarak alınan karar sayısının 2009 yılına göre yaklaşık %23 artmasının nedeni 2010 yılında fiziksel ortam yanında elektronik ortamda²⁸ da herhangi bir sınıflandırma düzeyine sahip olmayan bilgiye sınıflandırma düzeyi verilmesine yönelik olarak alınan kararların sayılmaya başlanmasıdır (National Archives and Records Administration, 2011a:8).

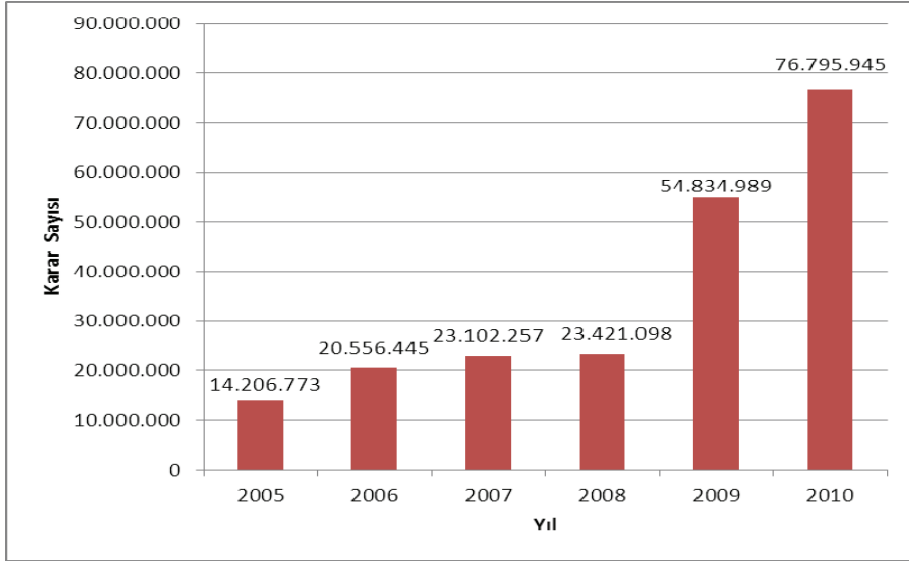
Söz konusu Rapora (National Archives and Records Administration, 2011a:11) göre 2010 yılında ABD’de birleştirilmiş karar sayısı²⁹ 76.795.945 olarak gerçekleşmiştir. Bu sayı 2005 yılına göre ise yaklaşık %441’lik bir artışı ifade etmektedir. Aynı Rapora göre 2009 yılında birleştirilmiş karar sayısı 54.834.989 olarak gerçekleşmiştir. Bu sayı ise 2005 yılına göre yaklaşık %286’lık bir artışı ifade etmektedir. 2005 yılına göre ortaya çıkan bu artışların temel nedeni daha önceden sınıflandırma düzeyi verilmiş olan bilgiye yeni bir biçim kazandırılmasına yönelik

²⁸ İnternet sayfaları “blog”lar, “wiki”ler, anlık mesajlaşmalar ve benzeri bilgiler.

²⁹ Herhangi bir sınıflandırma düzeyine sahip olmayan bilgiye sınıflandırma düzeyi verilmesine (National Archives and Records Administration, 2011a:6) ve daha önceden sınıflandırma düzeyi verilmiş olan bilgiye yeni bir biçim kazandırılmasına (National Archives and Records Administration, 2011a:8) yönelik olarak alınan kararların toplamına birleştirilmiş karar sayısı denmektedir (National Archives and Records Administration, 2011a:12).

olarak alınan karar sayısının 2009 ve 2010 yıllarında fiziksel ortamdakilere elektronik ortamdakilere de eklenerek sayılmaya başlanmasıdır (National Archives and Records Administration, 2011a:8).

Raporda ayrıca idarelerin sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak kurulmuş olan sisteme uyum düzeyi de değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Raporda örneğin bazı idarelerin bilginin sınıflandırılmasıyla ilgili olarak yayımlaması gereken iç düzenlemelerinde geciktiği vurgusu yapılmaktadır (National Archives and Records Administration, 2011a:2).

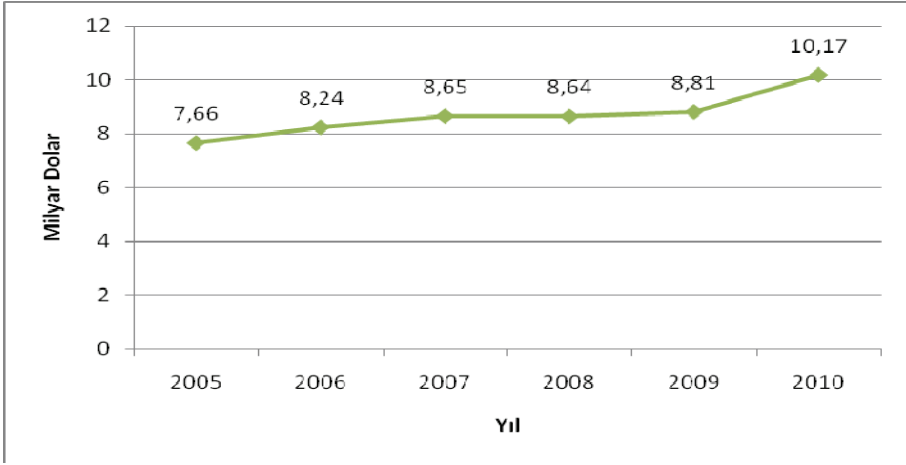

Kaynak: National Archives and Records Administration, 2011a:12.

Şekil 3: 2005-2010 Yılları Arasında ABD’de İdareler Tarafından Alınan Birleştirilmiş Karar Sayıları

ABD’de sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak yürütülen çalışmaların kamuoyuyla paylaşılması ve ABD Başkanına sunulması için yıllık olarak hazırlanan raporlardan³⁰ diğeri (National Archives and Records Administration, Information Security Oversight Office, Cost Report) ise sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak yürütülen faaliyetlerin maliyetine (çalışan güvenliği, fiziksel güvenlik, bilgi güvenliği, mesleki eğitim, güvenlik yönetimi, gözetim, planlama ve genel yönetim giderlerine) ilişkin verileri içermektedir.

³⁰ İstihbarat konusunda hizmet veren idarelerin, gizlilik derecesi taşıması gereken unsurlara yönelik olarak yürüttüğü faaliyetlere ilişkin ortaya çıkan maliyetler anılan Rapora ek bir rapor olarak hazırlanmakta ve ABD Başkanına sunulmaktadır. Bu ek Rapora gizlilik derecesi verilmektedir.

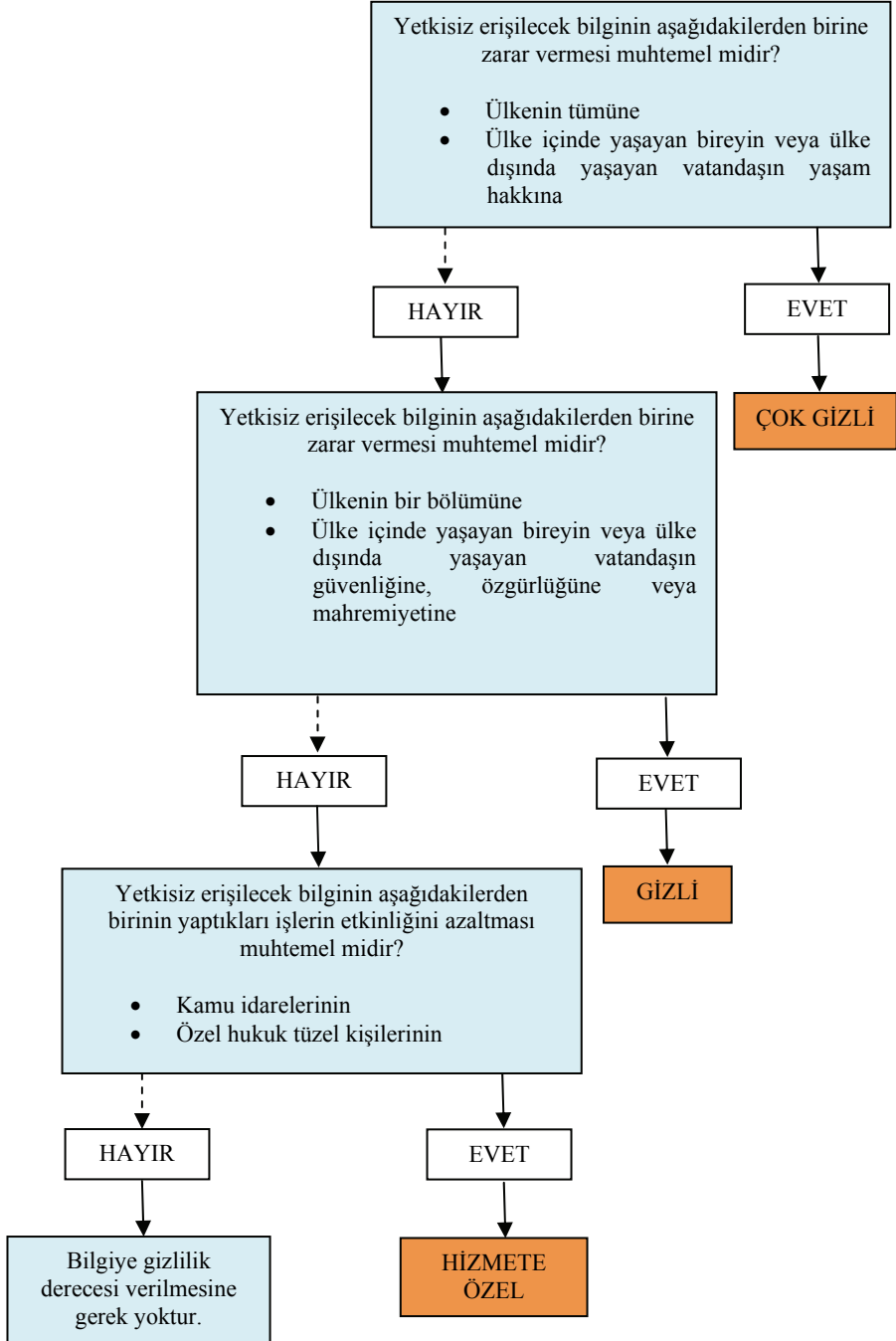
Kaynak: National Archives and Records Administration, 2011b:6.

Şekil 4: 2005-2010 Yılları Arasında ABD'nin Sınıflandırılmış Bilgiye Yönelik Olarak Yürüttüğü Faaliyetlere İlişkin Maliyet

Söz konusu Rapora (National Archives and Records Administration, 2011b:2, 6) göre sınıflandırılmış bilgiye yönelik olarak yürütülen faaliyetlerin maliyeti 2010 yılında yaklaşık 10,17 milyar \$ (istihbarat servislerinin³¹ harcamaları hariç) olarak gerçekleşmiş olup bu tutar 2005 yılına göre yaklaşık %33'lük, 2009 yılına göre ise yaklaşık %15'lik bir artışı ifade etmektedir. Raporda söz konusu artışların nedenine ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Ancak yukarıda bahsedilen hesaplama yöntemi değişikliklerinin ve “WikiLeaks” adlı medya organizasyonu tarafından yayımlanan gizlilik dereceli bilgiler nedeniyle alınan önlemlerin söz konusu mali tutarın artışında önemli bir payının olduğu düşünülmektedir.

³¹ Central Intelligence Agency (CIA), The Defense Intelligence Agency (DIA), Office of the Director of National Intelligence (ODNI), The National Geospatial- Intelligence Agency (NGIA), The National Reconnaissance Office (NRO) and The National Security Agency (NSA).

BİLGİYE VERİLECEK GİZLİLİK DERECESİNİN BELİRLENMESİNDE İZLENECEK YOL

**GİZLİLİK DERECELERİYLE İLGİLİ YAPILACAK
YENİ DÜZENLEMEDE “TASNİF DIŞI” İBARESİNİN
YENİDEN TANIMLANMASI GEREKTİĞİNE İLİŞKİN NEDENLER**

1964 tarihli Esaslar’da “TASNİF DIŞI”nın bir gizlilik derecesi olmadığı belirtilmiştir.

Ancak,

✓ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması’nın³² “Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzemenin Güvenliği” başlıklı 7’nci maddesinin ikinci fıkrasında,

✓ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması’nın³³ “Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzemenin Güvenliği” başlıklı 7’nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında,

✓ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması’nın³⁴ “Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzemenin Güvenliği” başlıklı 7’nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında.

gizlilik dereceleri arasında “TASNİF DIŞI”na da yer verilmiştir. Söz konusu Bakanlar Kurulu kararlarında gizlilik dereceleri arasında “TASNİF DIŞI”na yer verilmesi 1964 tarihli Esaslar ile çelişen bir durum arz etmektedir.

1964 tarihli Esaslar’da gizlilik derecesi taşımayan tüm mesaj, doküman, gereç, tesis ve yerlere “TASNİF DIŞI” ibaresinin verileceği anlamı çıkmaktadır. Ancak gizlilik derecesi taşımayan tüm belgelere “TASNİF DIŞI” ibaresi vermenin bürokratik bir işlem yaratacağı düşünülmektedir.

Gizlilik dereceleriyle ilgili yeni yapılacak düzenlemede “TASNİF DIŞI” ibaresi tanımının makalenin ilgili bölümünde belirtildiği şekilde yeniden tanımlanması gerektiği düşünülmektedir. Makalede “TASNİF DIŞI” ibaresinin kullanılacağı durumlardan bir tanesi olarak önerilen bilginin herhangi bir gizlilik derecesi taşıması gerekmediği hususunun açıkça ortaya konulması durumuna ilişkin örnek olaylar aşağıda verilmiştir.

³² 10/2/2011 tarihli ve 2011/1469 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanması kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması” (RG: 14/4/2011-27905)

³³ 23/2/2011 tarihli ve 2011/1494 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanması kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kosova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması” (RG: 12/4/2011-27903)

³⁴ 7/6/2011 tarihli ve 2011/1952 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanması kararlaştırılan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Maldivler Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması” (RG: 5/7/2011-27985, 1. Mükerrer)

1. Olay:

İdare G, “TASNİF DIŞI” ibaresi verdiği yazıyı İdare A’ya göndermiŐtir. Yazıyı alan İdare A, bu yazıyı İdare İ’ye bir üst yazı ekinde iletmiŐtir. İdare A, İdare G’den gelen yazının “TASNİF DIŞI” bir belge olduğunu görmüŐ ve bu yazıya istinaden İdare A, söz konusu belgeyi İdare İ’ye gönderirken üretmiŐ olduğu üst yazıya bir gizlilik derecesi vermemiŐtir.

2. Olay:

İdare G, 1. örnekte yer alan yazıya “TASNİF DIŞI” ibaresi vermeden İdare A’ya göndermiŐtir. İdare A, bu yazıyı İdare İ’ye gönderirken ürettiği üst yazıya gizlilik derecesi verilip verilmeyeceği yönünde tereddüde düŐmüŐ ve bu yüzden İdare G’den gelen yazıyı ilgi tutarak ürettiği üst yazıya bir gizlilik derecesi vererek İdare İ’ye iletmiŐtir. Bu örnekte görüleceği üzere aslında gizlilik derecesi taŐımaması gereken bir yazıya gizlilik derecesi verilerek bürokratik işlem maliyeti gereksiz yere artırılmıŐtır.

**GİZLİLİK DERECELERİYLE İLGİLİ YAPILACAK YENİ
DÜZENLEMEDE BİLGİYE BİR GİZLİLİK DERECEŚİ VERİLMESİ
GEREKİRKEN “KİŞİYE ÖZEL” İBARESİNİN VERİLMEMESİ
GEREKTEĞİĞİNE İLİŞKİN NEDENLER**

Türkiye’de bazı idareler diğer idarelere gönderdikleri belgeler üzerinde “KİŞİYE ÖZEL” ibaresine yer vermektedir. İdarelerin belge üzerinde bu ibareye yer vermelerinin nedeni belgeye bir güvenlik tedbiri (koruma) sağlamak içindir. Ancak, belge üzerinde bulunan “KİŞİYE ÖZEL” ibaresi idarelerin istediği güvenlik tedbirini sağlamaktan uzaktır. Çünkü “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin kullanımı tüm idareleri bağlayacak bir düzenlemede ele alınmamıştır. Bu ibarenin kullanımına bazı idarelerin³⁵ kendi düzenlemelerinde yer verdikleri görülmektedir. İdareler tarafından belgeye kazandırılmak istenilen güvenlik tedbirinin belgeye gerekli gizlilik derecesinin verilmesi suretiyle sağlanabileceği düşünölmektedir.

Örneğin TÜBİTAK tarafından kamu idarelerinde çalışan devlet memurları için üretilen elektronik imzalar zarfın üzerine düşölen “KİŞİYE ÖZEL” kaydıyla elektronik imzayı kullanacak memurlara gönderilmektedir.

1964 tarihli Esaslar’da tanımlanan “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesinin tanımına göre (“ÇOK GİZLİ”, “GİZLİ” ve “ÖZEL” gizlilik dereceleriyle korunması gerekmeyen ve bilmesi gerekenlerden başkası tarafından bilinmesine lüzum görölmeyen...) ve bu makalede yeniden tanımlanan “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi tanımına göre (... kamu idarelerinin yaptıkları işlerin etkinliğini azaltması...) elektronik imzaların gönderiminin “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesiyle yapılması gerektiği düşünölmektedir. Çünkü kişiye gönderilen elektronik imza kişiye şahsi bir amaç için değil esas olarak kamu hizmetinin görölmesi için gönderilmektedir.

TÜBİTAK tarafından elektronik imzayı kullanacak memurlara gönderilen belgelerin “HİZMETE ÖZEL” gizlilik derecesi taşıması durumunda, 1964 tarihli Esaslar’a göre çift zarf ile gönderilmesi gerekmektedir. Dış zarfın üzerinde herhangi bir gizlilik derecesine yer verilmeden sadece elektronik imzayı kullanacak memurun çalıştığı birimin iletişim bilgilerine yer verilmesi, iç zarfın üzerinde ise TÜBİTAK’ın açık adresinin yazılarak zarfın ön ve arka kısımlarının “HİZMETE ÖZEL” ibaresini içeren kırmızı damga ile damgalanması gerekmektedir.

Gizlilik dereceleriyle ilgili yapılacak yeni düzenlemede gizlilik derecesi taşıyan bilgiyi içeren iç zarfın üzerinde söz konusu bilgi üzerinde öncelikle kimin tasarruf etmesi gerektiğinin belirtilmesine imkân sağlayacak bir madde hükmüne yer verilmesinin uygun olacağı düşünölmektedir. Böylece elektronik imzayı alacak memurun ad, soyad ve unvanına iç zarf üzerinde yer verilerek “KİŞİYE ÖZEL” kaydı ile gerçekleştirilmek istenen asıl güvenlik tedbirine ulaşılabilecektir.

³⁵ Örneğin 8/6/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçişleri Bakanlığına ait “Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliği”nin 6’ncı maddesinde “Kişiyeye Özel Evrak”ın tanımı yapılmıştır.

İlgili düzenleme gereğince gizlilik derecesi taşıması gereken bilgi kapsamına girmeyen ancak korunmaması halinde kişiye zarar vermesi muhtemel olan bilgiye “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Örneğin memurun görevinin devamına psikolojik bir testten alınacak sonuca göre karar verilecek olması durumunda devlet hastanesinden memurun çalıştığı idareye gönderilen rapora bir gizlilik derecesinin verilmesi gerekecektir. Bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımlarına göre bu rapora verilecek gizlilik derecesi “GİZLİ” olacaktır. Ancak memurun göreviyle ilgili olmamak üzere bir devlet hastanesinde tahlil yaptırması ve tahlil sonucunun memurun isteği üzerine örneğin kurumuna gönderilmesi durumunda belgeye bir gizlilik derecesi verilmemelidir. Bu tahlil sonucuna “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bilgiye “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin verilmesi gereken diğer örnek durumların şunlar olması gerektiği düşünülmektedir:

- Kişinin bilgi edinme başvurusuna³⁶ verilen cevaba,
- Memurun göreviyle ilgili olmamak üzere özel hastanede yaptırdığı tahlil sonucunun isteği üzerine kurumuna gönderilmesinde,
- Özel sektör çalışanın devlet hastanesinde yaptırdığı tahlil sonucunun isteği üzerine kurumuna gönderilmesinde,
- Özel sektör çalışanın özel hastanede yaptırdığı tahlil sonucunun isteği üzerine kurumuna gönderilmesinde.

Sonuç olarak “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin hangi şartlarda kullanılacağını ortaya koyan bir düzenleme yapılması ve bu düzenlemede “KİŞİYE ÖZEL” ibaresi bulunan belgelerin ilgili kişinin izni olmadan açılmamasını ve kurum kayıtlarına alınmamasını sağlayacak hükümlere yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda “KİŞİYE ÖZEL” ibaresinin hangi şartlarda kullanılacağını ve bu ibareyi taşıyacak belgelere yapılacak işlemlerin neler olacağını Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Tasarısı’nda ya da ikincil mevzuat düzenlemelerinde ele alınabileceği düşünülmektedir.

---

³⁶ 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu”

**GİZLİLİK DERECELERİYLE İLGİLİ YAPILACAK BİR DEĞİŞİKLİĞİN
SADECE GİZLİLİK DERECELERİYLE İLGİLİ YAPILACAK YENİ
DÜZENLEMEDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI SURETİYLE
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN NEDENLER**

Harcırah Kanunu'nun 64'üncü maddesinde³⁷ harcırah mevzuu ile alakalı hükümlerin ancak Harcırah Kanunu'na ek olarak çıkarılacak kanunlarda yer alacağı hüküm altına alınmıştır. Bu yaklaşımın gizlilik derecelerine ilişkin yapılacak yeni düzenlemede de benimsenmesi oldukça isabetli olacaktır. Böylece gizlilik derecelerine ilişkin hükümlerin hem farklı düzenlemelere dağılması önlenmiş olacak hem de uygulayıcılara kolaylık sağlayacaktır.

Gizlilik dereceleriyle ilgili yapılacak düzenlemede böyle bir hükme yer verilmesiyle birlikte örneğin en üst düzeyde korunması gereken bir bilgi, hiçbir idare tarafından kendi düzenlemesi doğrultusunda daha düşük bir gizlilik derecesiyle korunmayacaktır. Ya da örneğin daha düşük bir gizlilik derecesiyle korunması gereken bir bilgi, hiçbir idare tarafından kendi düzenlemesi doğrultusunda daha yüksek bir gizlilik derecesiyle korunmayacaktır. Gereğinden daha yüksek bir gizlilik derecesiyle korumanın ek idari işlemler ve maliyetler gerektireceği unutulmamalıdır.

---

³⁷ 10/2/1954 tarihli ve 6245 sayılı "Harcırah Kanunu"

**GİZLİLİK DERECELERİYLE İLGİLİ YAPILACAK YENİ
DÜZENLEMEDE HİÇBİR GİZLİLİK DERECESİYLE
İLİŞKİLENDİRİLMEMİŞ KONU ÖRNEKLERİNİ İÇEREN BİR LİSTEYE
YER VERİLMESİNE İLİŞKİN NEDENLER**

Türkiye’de gizlilik derecesi taşıması gereken tüm konu örnekleri ilgili gizlilik derecesiyle ilişkilendirilerek verilmiştir. Ancak yapılacak olan yeni düzenlemede söz konusu listenin yanında hiçbir gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmemiş konu örneklerini içeren bir listeye de yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımları temel alındığında hiçbir gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmemiş konu örnekleri arasında “Kamu düzenini ve güvenliğini bozması muhtemel bilgi”ye yer verilmesi durumunda söz konusu bilginin taşıması gereken gizlilik derecesine şu şekilde karar verilecektir:

Örneğin bir ilimizde kamu düzeninin bozulmasına neden olacak muhtemel bir bilgi “GİZLİ” gizlilik derecesiyle korunacakken ülke genelinde kamu düzeninin bozulmasına neden olacak muhtemel bir bilgi ise “ÇOK GİZLİ” gizlilik derecesiyle korunacaktır.

Aynı şekilde bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımları temel alındığında hiçbir gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmemiş konu örnekleri arasında “Hangi gizlilik derecesiyle korunması gerektiği ilgili düzenlemede açıkça belirtilmeyen ancak gizli tutulması gerektiği belirtilen bilgi”ye yer verilmesi durumunda bilginin taşıması gereken gizlilik derecesinin nasıl belirleneceği aşağıdaki örnek durumlar üzerinden anlatılacaktır.

Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu’nun³⁸ 9’uncu maddesi ile bu Kanuna istinaden yayımlanan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik’in³⁹ 15’inci maddesinde mal bildirimlerinin ilgililerin dosyalarında saklanması gerektiği ifade edilmektedir. Ancak, söz konusu düzenlemelerde bu bildirimlerin taşıyacağı gizlilik derecesiyle ilgili bir açıklamaya yer verilmemiştir. Uygulamada bazı idarelerce mal bildirimini beyanlarına “GİZLİ” gizlilik derecesi verilmektedir. Ancak “GİZLİ” gizlilik derecesi verilen bu beyanların “GİZLİ” gizlilik derecesinin gerektirdiği şekilde korunmadığı görülmektedir. Mal bildirimini beyanlarının uygulamadaki korunma şekline bakıldığında bu beyanlara verilmesi gereken uygun gizlilik derecesinin yürürlükte olan 1964 tarihli Esaslar’a göre “HİZMETE ÖZEL”, bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımlarına göre ise “GİZLİ” olması gerektiği düşünülmektedir.

³⁸ 19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı “Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu”

³⁹ 10/8/1990 tarihli ve 90/748 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan “Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmelik” (RG: 15/11/1990-20696)

Kamu İhale Kanunu'nun⁴⁰ 9'uncu maddesinde "Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilânlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile Resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz." hükmü yer almakta; Türk Ceza Kanunu'nun⁴¹ 235'inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde ise "Tekliflerle ilgili olup da ihale mevzuatına veya şartnamelere göre gizli tutulması gereken bilgilere başkalarının ulaşmasını sağlamak." hükmü yer almaktadır. Bu nedenle yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetvelinin söz konusu iki kanunun ilgili hükümleri uyarınca gizlilik derecesi taşınması gerektiği düşünülmektedir. Yaklaşık maliyet cetvelinin hangi gizlilik derecesini taşınması gerektiği ise yaklaşık maliyetin hazırlandığı konunun önemine göre karar verilecektir. Örneğin büro hizmetlerinde kullanılacak bilgisayarların alımına ilişkin ihale için hazırlanacak yaklaşık maliyet cetveline "HİZMETE ÖZEL" gizlilik derecesinin verilebileceği düşünülmektedir.

Ayrıca Türk Ceza Kanunu'nun 132'nci maddesi (Haberleşme gizliliğini ihlal), 134'üncü maddesi (Özel hayatın gizliliğini ihlal) ve 258'inci maddesi (Göreve ilişkin sırrın açıklanması) hükümleri ile Vergi Usul Kanunu'nun⁴² 152'nci maddesi (İstihbarat Arşivi) de "Hangi gizlilik derecesiyle korunması gerektiği ilgili düzenlemede açıkça belirtilmeyen ancak gizli tutulması gerektiği belirtilen bilgi" kapsamına giren maddelerden bazılarıdır.

Yapılacak olan yeni düzenlemede hiçbir gizlilik derecesiyle ilişkilendirilmemiş konu örneklerini içeren bir listeye yer verilmesi bilginin taşınması gereken gizlilik derecesinin bilginin içeriğine göre belirlenmesi esnekliğini idarelere sağlayacaktır. Bu listede yer alan konulara verilecek gizlilik derecesinin belirlenmesini kolaylaştıracak unsur, bu makalede önerilen gizlilik derecesi tanımlarında yer alan nesnel ölçütler olacaktır.

Kaynakça

- Australian Government (19 July 2011), "Information Security Management Guidelines, Australian Government Security Classification System, Version 1.0", <http://www.ag.gov.au/Documents/Australian%20Government%20information%20security%20management%20guidelines%20Australian%20Government%20Security%20classification%20system.pdf> (Erişim Tarihi: 20/1/2012)
- Cabinet Office (October 2011), "HMG Security Policy Framework- Version 7", <http://www.cabinetoffice.gov.uk/sites/default/files/resources/HMG-Security-Policy-Framework-v7-Oct11.pdf> (Erişim Tarihi: 2/1/2012)
- Council of the European Union, Official Journal of the European Union (27/5/2011), "Council Decision of 31 March 2011 on the Security Rules for Protecting EU Classified Information (2011/292/EU)", <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:141:0017:0065:EN:PDF> (Erişim Tarihi: 7/2/2012)
- Department of Homeland (1/6/2005), "Security Management Directive System, MD Number: 11042.1", http://www.dhs.gov/xlibrary/assets/foia/mgmt_directive_

⁴⁰ 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı "Kamu İhale Kanunu"

⁴¹ 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı "Türk Ceza Kanunu"

⁴² 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı "Vergi Usul Kanunu"

- 110421_safeguarding_sensitive_but_unclassified_information.pdf (Erişim Tarihi: 14/2/2012)
- European Commission, Official Journal of the European Union (3/12/2001), “Commission Decision of 29 November 2001, Amending Its Internal Rules of Procedure (notified under document number C(2001) 3031), 2001/844/EC, ECSC, Euratom”, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:317:0001:0055:EN:PDF> (Erişim Tarihi: 26/2/2011)
- Kerr, P.K., Analyst in Nonproliferation, Nikitin, Mary Beth, Analyst in Nonproliferation (January 11, 2011), “Nuclear Cooperation with Other Countries: A Primer”, <http://fpc.state.gov/documents/organization/155617.pdf> (Erişim Tarihi: 14/2/2012)
- Kosar, K.R. (December 10, 2010), Analyst in American National Government, Congressional Research Service, “Classified Information Policy and Executive Order 13526”, <http://www.fas.org/sgp/crs/secretary/R41528.pdf> (Erişim Tarihi: 26/3/2011)
- National Archives and Records Administration, Information Security Oversight Office (April 15, 2011 [a]), “2010 Report to the President”, <http://www.archives.gov/isoo/reports/2010-annual-report.pdf> (Erişim Tarihi: 21/12/2011)
- National Archives and Records Administration, Information Security Oversight Office (April 29, 2011 [b]), “2010 Cost Report”, <http://www.archives.gov/isoo/reports/2010-cost-report.pdf> (Erişim Tarihi: 21/12/2011)
- National Archives and Records Administration, Information Security Oversight Office (Revision 1, January 2012), “Marking Classified National Security Information”, <http://www.archives.gov/isoo/training/marketing-booklet.pdf> (Erişim Tarihi: 8/2/2012)
- North Atlantic Council (17/06/2002 [a]), “Security within the North Atlantic Treaty Organization (NATO), C-M(2002)49, Enclosure A-Annex 1,” <http://www.statewatch.org/news/2006/sep/nato-sec-classifications.pdf> (Erişim Tarihi: 4/4/2011)
- North Atlantic Council (11/07/2002 [b]), “The Management of Non-Classified NATO Information, C-M(2002)60, Annex 1”, <http://www.juridischadviesbureaumaury.nl/natomandoc.pdf> (Erişim Tarihi: 9/2/2012)
- North Atlantic Council (4/02/2005), “Directive on the Security of Information, Document AC/35-D/2002-REV2, Annex 1”, http://www.nbf.hu/anyagok/jogszabaly/AC_35-D_2002-REV2.pdf (Erişim Tarihi: 4/4/2011)
- North Atlantic Council (9/04/2010), “Security within the North Atlantic Treaty Organization, Corrigendum to C-M(2002)49 dated 17 June 2002 Amendment 8, Enclosure B, Enclosure E”, <http://www.nbu.cz/download/nodeid-865> (Erişim Tarihi: 10/2/2012)
- Reducing Over-Classification Act (October 9, 2010), Public Law 111-258 <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-111publ258/pdf/PLAW-111publ258.pdf> (Erişim Tarihi: 5/4/2011)
- The Economist, “Democracy Index 2010, Democracy in Retreat, A Report from the Economist Intelligence Unit”, https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=demo2010 (Erişim Tarihi: 5/1/2011)

- The Economist, “Democracy Index 2011, Democracy Under Stress, A Report from the Economist Intelligence Unit”, http://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=DemocracyIndex2011 (Erişim Tarihi: 2/1/2012)
- The White House, Federal Register (January 5, 2010), “Executive Order 13526 of December 29, 2009, 75(2)”, <http://edocket.access.gpo.gov/2010/pdf/E9-31418.pdf> (Erişim Tarihi: 4/4/2011)
- The White House, Federal Register (October 13, 2011), “Executive Order 13587 of October 7, 2011, Structural Reforms to Improve the Security of Classified Networks and the Responsible Sharing and Safeguarding of Classified Information, Vol.76, No.198”, <http://www.archives.gov/isoo/policy-documents/eo-13587.pdf> (Erişim Tarihi: 21/12/2011)
- TÜBİTAK, Bilişim ve Bilgi Güvenliği İleri Teknolojiler Araştırma Merkezi (1 Aralık 2011), “Elektronik Belgeleri Açık Anahtar Altyapısı Kullanarak Güvenli İşleme Rehberi” http://www.kamusm.gov.tr/dosyalar/rehberler/guvenli_belge_rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 29/12/2011)